No. 1533 Zaterdag 17 Mei 1913. 30ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER: B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Openingsrede

VAN DEN H. E. G. HEER GOUVERNEUR

Mr. Th. I. A. Nuyens.

MIJNE HEEREN,

Ik waardeer het voorrecht hier wederom in Uw midden te mogen verschijnen, om, ingevolge art. 77 van het Regeeringsreglement, Uwe vergadering voor het loopende zittingsjaar te openen.

Was het afgeloopen jaar voor de bovenwindsche eilanden niet ongunstig, voor de drie benedenwindsche eilanden was het in vele opzichten bijzonder slecht.

De aanhoudende droogte maakte, dat de oogst er geheel mislukte en dat er in de beste maanden van het jaar al geen voedsel meer was voor het vee.

Op Bonaire, Aruba en in de buidistricten van Curaçao heerschte onder de bevolking een nijpende armoede en de gezondheidstoestand was daar, maanden lang, bepaald treurig. Er kwamen duizenden gevallen voor van scheurbuik en dysenterie.

Bij al die ellende was het echter een troost voor de bevolking, te zien, dat men, vooral in het Moederland, voor haar lijden niet ongevoelig bleef.

Door de rijke giften, die door Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, door bemiddeling van de besturen van het Algemeen Nederlandsch Verbond en van de vereeniging Oost en West en door talrijke particulieren werden toegezonden, konden de armoe en de misère veel gelenigd en verzacht worden.

Orde en rust werden in de kolonie niet verstoord.

De verhouding tusschen onze kolonie en de naburige republieken was steeds vriendschappelijk.

Voor handel en scheepvaart was het afgeloopen jaar niet ongunstig.

En in- èn uitvoer namen beduiden toe.

Ook het vreemdelingenverkeer werd grooter; vooral doordat de booten van de Compania de Navegacion Fluvial y costanera de Venezuela, die van La Guayra op Maracaibo varen, Curaçao in haar vaarplan opnamen, wat hier voor de winkels een niet onbelangrijk voordeel opleverde, doordat er meer koopers kwamen.

De omzet van steenkolen steeg van 34.000 tot 50.000 ton; wat zeker een verblijdend verschijnsel mag heeten, vooral, omdat het zijn oorzaak daarin heeft, dat er meer stoomschepen hier geregeld kolen komen innemen.

Doordat de handel van Europa en Amerika op Venezuela en Columbia voortgaat met meer en meer zijn weg over Curaçao te nemen, was het zeilvaartverkeer met de kust levendig.

In 1912 werd hier de kiel gelegd voor vier nieuwe schoeners.

Voor de hoedenindustrie was het afgeloopen jaar gunstiger dan ooit.

Er werd uitgevoerd voor ruim 754.000 gulden aan hoeden, wat vooral in dit droge jaar een zegen voor de bevolking mocht heeten.

Alles wijst er op, dat deze industrie nog tot veel grooter bloei en ontwikkeling kan worden gebracht.

Voor den landbouw was dit jaar op de benedenwindsche eilanden bijzonder slecht.

Duizende stuks vee stierven er van honger.

De oogst van maïs, boonen, pindas en rankvruchten mislukte totaal: en die van dividivi, oranjeschillen en aloë was maar klein. Gelukkig was de prijs van dit laatste artikel hoog, waardoor de opbrengst nog bevredigend werd.

De ziekte onder de aloë op Aruba breidde zich niet uit.

Er wordt getracht door goede bemesting en invoer van nieuwe planten, de oude, te veel uitgeputte gronden, weer meer productief te maken.

Op de bovenwindsche eilanden was de oogst middelmatig,

De katoencultuur breidde er zich uit; doch het weer was er over het algemeen niet gunstig voor, waardoor de opbrengst minder was dan verleden jaar.

Gelukkig was echter de kwaliteit zeer goed.

Volgens den wd. Landbouwkundige, die St. Martin een maand of drie geleden bezocht, staat de lemoen-aanplant er goed voor.

De vraag naar zout was op Curaçao gering en een groot deel van den oogst was, bij zware regens van het najaar, verloren gegaan. Op Bonaire was de afzet redelijk goed.

Op St. Martin was er voldoende vraag naar zout, doch door de doorbraak van den dijk langs de zoutpannen was er verleden jaar geen oogst geweest en de voorraad dus gering.

Met den systematischen damaanleg werd het afgeloopen jaar geregeld doorgegaan.

Voor de Aruba Phosphaat Maatschappij was het jaar onvoordeelig. De prijzen van phosphaat waren laag en de uitvoer er van gering.

Door een regeling, die er tusschen den heer Godden en de meeste aandeelhouders van de Maatschappij Santa Barbara werd getroffen, werd de zoogenaamde Santa Barbara quaestie tot een bevredigende oplossing gebracht.

Men is op de terreinen reeds druk bezig met voorbereidende werkzaamheden teneinde binnenkort de exploitatie weer met kracht ter hand te kunnen nemen.

Het onderzoek, dat werd ingesteld, ingevolge de verleende vergunningen tot opsporing van delfstoffen op Aruba en Bonaire, heeft geen gunstige resultaten opgeleverd.

De Aruba Goud Maatschappij zette haar werk geregeld voort, en met succes.

In het Schottegat wordt, langs het schiereiland, waarop het kruithuis stond, door de firma S. E. L. Maduro & Sons een groote werf aangelegd, die binnen enkele maanden gereed zal zijn, en waar de grootste schepen zullen kunnen aanleggen om te laden en te lossen of om kolen in te nemen.

Met de werken ter verbetering van de haven gaat het ze[illegible] naar wensch.

Het rif in het Schottegat is opgeruimd en als er geen bepaalde tegenslag komt, doordat bijv. de zandzuiger te lang zou uitblijven, zal de havenmond waarschijnlijk in het begin van 1914 tot op 80 Meter verbreed zijn.

De verlichting van de haven zal binnenkort gereed zijn.

Ook het nieuwe licht op Klein-Curaçao en het licht op Westpunt zullen spoedig geplaatst worden.

Mogen al deze verbeteringen er toe bijdragen om het scheepvaartverkeer hier aanmerkelijk te doen toenemen.

Ik eindig, Mijne Heeren, met den wensch, dat het nieuwe zittingsjaar, onder Gods onmisbaren zegen, vruchtbaar moge zijn voor het welzijn der kolonie.

Ik verklaar de vergadering van den Kolonialen Raad voor het nieuwe zittingjaar geopend.

Onze Begrooting

IN DEN

Kolonialen Raad.

(*Vervolg.*)

Alsnu kwamen de Gemachtigden van het Bestuur aan het woord.

Mr. C. S. Gorsira: Procureur-Generaal, zeide: Alvorens over te gaan tot het weinige, dat ik te zeggen heb naar aanleiding van hetgeen hier hedenavond is te berde gebracht, wensch ik ook namens mijn medegemachtigden onzen dank te betuigen aan den Voorzitter voor het ons toegeroepen welkom en den wensch uit te spreken, dat de door ons te verstrekken inlichtingen er toe mogen bijdragen om de voorgestelde posten te doen goedkeuren.

Hetgeen ik in het midden zal brengen heeft betrekking op het aangevoerde door den heer LANSBERG, waarbij de heer WINKEL zich heeft aangesloten, tegen het door Z.E. den Minister van Kolonien te kennen gegeven voornemen om, wanneer de kamers de gelden daarvoor zullen hebben gevoteerd, bij de Kroon een voorstel aanhangig te maken om een subsidieering van het bijzonder onderwijs te krijgen, die meer overeenstemt met het doel, waarvoor de subsidie gegeven wordt.

Aangezien nu de heer LANSBERG in dit gedeelte zijner rede zich uitsluitend gericht heeft tegen handelingen van den Minister, meent het Bestuur niet beter te kunnen doen, na hetgeen daaromtrent reeds is gezegd in de Nota naar aanleiding van het Eindverslag, dan met instemming te verwijzen naar de woorden, door Z E. zelf gesproken in de vergadering van de Eerste Kamer bij de behandeling der Curaçaosche begrooting voor dit jaar.

Alleen dit nog: tegenover de meening van den heer LANSBERG wenscht het Bestuur hier nog eens uitdrukkelijk de zijne te plaatsen, dat de Koloniale Raad niet is de hoogste wetgever. Deze meening vindt haar grond in het Regeeringsreglement. Deze wet toch bepaalt aan den eenen kant in art. 47, dat de Raad zich te onthouden heeft van hetgeen geregeld is bij een Koninklijk Besluit, genomen in den vorm bij de Grondwet voorgeschreven voor Algemeene Maatregelen van Bestuur, en geeft aan den anderen kant in art. 48 de bevoegdheid om bij Koninklijk Besluit te regelen elk onderwerp, waarin bij koloniale verordening niet alleen voorzien kan worden maar ook voorzien is. In dit laatste geval vervalt de verordening op het oogenblik, dat zoodanig Koninklijk Besluit in de kolonie begint te werken.

Daaruit blijkt dus duidelijk, dat een Koninklijk Besluit een hoogeren rang inneemt dan een verordening. Wanneer men dit aanneemt, kan er, naar het gevoelen van het Bestuur, niets grievends in gelegen zijn, als bij Koninklijk Besluit een regeling wordt getroffen tegengesteld aan die van den kolonialen wetgever, evenmin als er ooit iets grievends gevonden is in een decisie van een hoogeren rechter, te niet doende een beslissing van een lageren; terwijl het mede geen zeldzaamheid is, dat de Eerste Kamer door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerpen verwerpt.

Den Heer **H. J. T. Boomgaardt**, Administrateur van financiën, verzoekt den Voorzitter hem in de gelegenheid te willen stellen bij het desbetreffend artikel de richting van het Bestuur tot het bevorderen der vlechtindustrie te verklaren en zoo noodig te verdedigen.

Namens het Bestuur sluit Z H.E.G. zich zeer gaarne aan bij het warm woord van dank door het Lid ZEPPENFELDT gericht tot Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, de Koninklijke Familie en geheel het Nederlandsche Volk. De giften uit het Moederland hebben rijk en mild gevloeid en konden veel leed verzachten bij de algemeene misère, welke hier tijdens de doorgestane droogte heerschte.

De Gouverneur heeft den Raad volstrekt niet willen misleiden, toen ZHEG. als zijn meening uitsprak, dat het Voorloopig Verslag niet de plaats is voor den Kolonialen Raad om te reageeren op de Pers. De Leden ZEPPENFELDT en SUTHERLAND hebben hierover reeds voldoende gesproken. Bij hetgeen laatstgenoemd lid gezegd heeft over de laatste benoemingen behoeft de Gemachtigde al heel weinig bij te voegen, alleen wil hij verwijzen na hetgeen een zekere Y. geschreven heeft hierover in *De Vrijmoedige*.

De Heer **W. A. J. Th. Zelle**, Directeur van het Departement van Openbare Werken, heeft nog geen aanleiding gevonden in de gehouden algemeene beschouwingen iets bizonders in het midden te brengen. Hij wil echter van deze gelegenheid gebruik maken om den Heer ZEP-

LIEFDE EN LIJDEN.

(Historische Roman.)

XIX.

Ter herinnering: Een jong krijgsman, Edgar Gloswood, leeft met vrouw en kind in ballingschap. Haar vader, de Graaf van Ellislaw, wil hen eens bezoeken, doch wordt niet toegelaten. Nu begeeft zich Anna, de vrouw van Edgar, in het geheim met een zekeren Deyman tot hem en treft hem aan uitgestrekt op het ziekbed; hij sterft, doch heeft het geluk, vóór zijn dood van zijne dochter, ofschoon zelf niet katholiek, het H Doopsel, te ontvangen.

Na den dood van haren vader verliepen er twee dagen, voor dat Anna kon besluiten, om naar Cornwall terug te keeren. Te midden van haar overweldigende smart, dacht ze steeds aan haren echtgenoot, die zich wel zeer ongerust moest maken over haar lang wegblijven. Deyman was steeds aan hare zijde, ook hij was niet gerust; en niet zonder reden. Als men zijne afwezigheid bemerkte, zou men zonder twijfel een onderzoek in stellen en wetende, dat hij met de familie Gloswood in betrekking stond, zou men, zeer natuurlijk, dáár naar hem komen zoeken! En dan? Hij maakte tegenover Anna deze opmerking en drong er telkens op aan, om naar Helstone terug te keeren, maar ze kon het niet van zich verkrijgen, de zorgen voor het lijk van haren vader aan de bedienden Tom en Betta over te laten.

Het lijk van iemand, dien men in zijn leven heeft lief gehad en door wien men wederkeerig zoo zeer werd bemind, verliest alles, wat den mensch anders doet terugschrikken! Dit ondervond ook Anna; ontelbare malen begaf ze zich naar de doodenkamer, en knielde dan neder voor het praalbed, waarop Deyman, Tom en Betta den overleden Graaf hadden nedergelegd. Ze nam dan, zonder eenige bedenking, die ijskoude handen van den overledene in de hare; ze drukte een kus op dien gesloten mond, die zich nooit meer voor haar opende, en waaruit ze zooveel heilzame wenken en raadgevingen had mogen hooren. Aan wie anders dan aan haren vader had zij geheel hare opvoeding te danken?

Zoo trof haar Deyman eens aan, terwijl ze voorovergebogen en op hare knieën zittend, het hoofd naast dat van haren gestorven vader had nedergelegd. Toen ze iemand hoorde binnen komen, zag ze, met de oogen vol tranen, op.

„O, zijt gij het," zoo sprak ze.

„Ja, was zijn antwoord, ik wilde met u eens ernstig spreken over ons vertrek naar Cornwall. Wij kunnen onmogelijk langer hier blijven; bemerkt men in Cornwall onze afwezigheid, dan zou dit zeer ernstige gevolgen kunnen hebben, zoowel voor mij als voor u."

„Och, edele vriend, zoo hernam Anna, het valt me zoo hard, mijnen vader niet eens persoonlijk de laatste eer der begrafenis te kunnen bewijzen!"

„Dat is zonder twijfel weer een groot offer voor u, antwoordde hij; is er reeds bepaald, waar men uw vader zal begraven?"

„Tom en Betta zullen voor alles zorgen, zoo hebben zij mij verzekerd, daar het vaders uitdrukkelijke wil is, in Ellislaw naast zijne vrouw, mijne moeder, te worden begraven. Ik begrijp zeer goed, dat ik alles aan hen moet overlaten, daar ik onmogelijk met hen mede kan gaan. Ook zie ik zeer goed in, dat er voor ons groot gevaar bestaat, om ontdekt te worden, zoo wij niet spoedig naar Cornwall terug keeren."

„Welnu, Anna, neem dan uw besluit en ga met mij terug naar Cornwall."

„Ja, was haar antwoord; 't moet; wilt gij dan Tom en Betta waarschuwen, om met mij te komen spreken, voordat ik heen ga?"

Deyman verwijderde zich en na eenige oogenblikken traden Tom en Betta binnen.

„Gij behoeft u voor uwe toekomst niet bezorgd te maken, zoo zeide Anna hun. Mijn overleden vader heeft voor u gezorgd. Ik kan persoonlijk hem niet de laatste eer bewijzen, doch ik gevoel me geheel en al gerust gesteld, zoo ik alles aan u beiden overlaat, gij kent den wil van den overledene, om in Ellislaw begraven te worden; ik behoef hier niets aan toe te voegen; ik wil u nog slechts één verzoek doen: laat in mijn ouderlijk huis alles, zoo eenigszins mogelijk, onveranderd; ik hoop eenmaal weer bij u te kunnen komen."

Anna nam nu afscheid van haar beide trouwe bedienden; Deyman bleef bij haar en men besloot, nog dienzelfden avond de terugreis naar Cornwall te aanvaarden. Anna drukte vóór haar vertrek tegen het vallen van den avond nog een afscheidskus op het koude gelaat van den overleden Graaf en beiden begaven zich toen op weg naar Cornwall.

Edgar wachtte haar met ongeduld; hij begreep niet, wat haar zoo lang deed wegblijven, daar hij niet vermoedde, wat er was gebeurd!

Toen Anna, na op haren tocht duizend angsten te hebben uitgestaan van ontdekt te zullen worden, haar huisje binnen trad, zat Edgar bij de tafel zijn sober avondmaal te gebruiken. Hij stond op en voelde, dat zijn hart sneller begon te kloppen; hij was een weinig ontstemd over haar lang uitblijven; hij wilde haar hiervan rekenschap vragen. Toen Anna echter in tranen losbarstte en zich schreiend in zijne armen wierp, wist hij, dat hiervoor gegronde reden moest bestaan, daar hij haar kende als een sterke vrouw!

„Anna, zoo sprak hij haar medelijdend toe, terwijl hij zich uit hare armen trachtte los te maken, Anna, ik begrijp je, gij wilt terugkeeren naar uwen vader, naar het kasteel van Ellislaw! Is 't niet zoo?"

„Mijn vader is niet meer, zoo snikte, ze terwijl ze zich vaster tegen hem aandrong; ik heb hem stervend aangetroffen; hij is gestorven in mijne armen!"

Ze zag op naar Edgar en bemerkte, dat ook deze de tranen in de oogen kreeg; dit stortte balsem in haar gewond hart, nu ze zag, dat ook Edgar den overledene beminde; ze liet haren echtgenoot los en vertelde in bijzonderheden, hoe zich in Helstone alles had toegedragen.

Toen ze geëindigd had, vroeg Edgar haar:

„En wat is nu uw plan? Wilt ge toch naar Ellislaw terug keeren? Zoo ja, ga dan gerust; ik laat je volkomen vrij."

PENFELDT mede te deelen, dat hij zeer gaarne het verzoek van dat lid aan het Bestuur zal overbrengen in zake de verzanding der Paardenbaai van Aruba. Eén ding echter meent hij reeds nu te kunnen zeggen. De zandzuiger zal wel nooit naar Aruba kunnen vervoerd worden. Misschien dat de reis er heen mogelijk is, maar de terugvoering zou onmogelijk wezen.

De Heer **W. C. J. van Leeuwen**, Schoolopziener, vond het een streelende gewaarwording, dat dit jaar eens niet geklaagd was over verlaging van het peil bij het Openbaar Onderwijs. Hij constateert dat met genoegen, omdat hij meermalen den hoogst nadeeligen invloed van afbrekende kritiek, op deze hooge plaats gegeven, bij Ouders en leerlingen heeft opgemerkt. Er is gesproken over de ongunstige verstandhouding van het Onderwijzend Personeel. Spreker meent allereerst er op te mogen wijzen, dat deze beschuldiging te algemeen is. Er bestaat tusschen eenige onderwijzers een minder goede verhouding, maar dat geeft nog geen recht om te spreken van DE verkeerde verstandhouding tusschen het Personeel van het Openbaar Onderwijs. De toestand is in het laatste jaar ook verbeterd. Men mag dien niet te zwaarmoedig en te pessimistisch opvatten. De Ouders hebben van hun kinderen nooit iets vernomen van deze minder goede verstandhouding tusschen eenige onderwijzers en het Hoofd der Hendrikschool. De leerlingen hebben er thuis nooit over geklaagd; voor het eerst lazen de Ouders ervan in het V. V. van den Raad, door eenige couranten gepubliceerd. Het zal wel waar zijn, wat het spreekwoord zegt, door den Heer LANSBERG in herinnering gebracht: „Waar twee kijven, hebben beiden schuld". Maar de schuld ligt beslist niet alleen aan den kant van den Heer KESLER. Men kan gemakkelijk zeggen, het Hoofd moest meer tact hebben. De groote vraag is, waar begint de tact, wanneer is het oogenblik gekomen om op te treden? Men vergete niet, dat een verkeerde indruk spoedig gemaakt is.

Ook mag men het geen tegenwerken noemen van het Openbaar Onderwijs, als het Hoofd één of meer leerlingen afraadt de normaalschool of den cursus voor het boekhouden te volgen. Zoo weinig mag men den Heer KESLER van tegenwerken beschuldigen, dat dit Hoofd zelfs in het belang van het Openbaar Onderwijs geldelijke voordeelen heeft opgeofferd en als leider der normaalschool ontslag heeft aangevraagd. De veronderstelling, dat het Hoofd der Hendrikschool het Openbaar Onderwijs zou tegenwerken is ook al te gewaagd. Door dat tegenwerken, zou hij zich zelf er onder werken en zijn eigen positie in gevaar brengen.

Volgens het oordeel van den Schoolopziener is de toestand bij het O. O. verbeterd en neemt deze verbetering steeds toe.

Nog een enkel woord meent Spreker te mogen zeggen naar aanleiding der klacht over het te laat bestellen der leermiddelen.

Onder dagteekening van 21 October heeft de Heer KESLER de nieuwe leermiddelen per brief aangevraagd. Volgens de Wet moet deze aanvrage geviseerd en goedgekeurd worden door den Schoolopziener. Deze was, als Landbouwkundige, toevallig op Aruba. De brief moest dus wachten op diens terugkomst, en werd eerst 18 November verzonden, zoodat deze onmogelijk eerder dan 12 December in Nederland kon aankomen. Een groote bestelling van ± 1000 Gld. aan boeken en natuurkundige instrumenten kan maar niet onmiddelijk in gereedheid worden gebracht en per omgaande verzonden. De boeken moeten bij verschillende uitgevers worden aangevraagd, de instrumenten dikwijls nog gemaakt worden. Daar gaat tijd mee heen. Nu kan men zeggen, bestel dan vroeger. Maar dat gaat niet. De boeken worden gekocht door de leerlingen, men moet dus rekening houden met het vermoedelijk aantal leerlingen op iedere klas. En dat getal is niet bij benadering vast te stellen dan tegen het einde des jaars.

Het lid WINKEL heeft weder het aantal schoolgaande kinderen op de Bijz. Scholen ter sprake gebracht.

De opgave dezer cijfers wordt wel degelijk gecontroleerd door den Schoolopziener. Deze telt de kinderen bij zijn schoolbezoek. Vroeger geschiedde dit vier maal 's jaars, tegenwoordig maar tweemaal, omdat de Koloniale Raad zelf zonder discussie een wijziging in de Wet, waarbij het bezoeken der scholen van 4 maal 's jaars, op tweemaal 's jaars werd teruggebracht, eerst nog onlangs heeft goedgekeurd en aangenomen. De Raad oordeelt dus de tegenwoordige contrôle voldoende. En dat is zij ook. De Schoolopziener heeft nooit de minste reden gehad aan de opgegeven cijfers te twijfelen.

De Heer **G. B. Dussel** Landbouwkundige, klaagt, dat de tegenstand van den Raad, jaren achtereen, oorzaak was van het slechts geringe bedrag door het Bestuur in het belang van verschillende cultures en landbouwproeven op de Begrooting gebracht. De Landbouwkundige is volstrekt niet blind voor de nieuwe vindingen op landbouwgebied en tracht ze practisch hier toe te passen.

Al zijn aandacht is gevestigd op de hoofdcultuur van Curaçao, de maïs. Door selectie van plantzaad, door nieuwe variëteiten in te voeren, door grondbewerking en bemesting zal het Bestuur trachten in deze cultuur verbetering te brengen, geheel in den geest van het rapport KAKEBEEKE. Wat grondbewerking betreft begint men reeds goede resultaten te zien, terwijl op de Plantage *Mount Pleasant* met kunstbemesting een viermaal grooteren oogst mocht verkrijgen dan op met geitemest bewerkte gronden. De Wihte Caffer Corn is hier als nieuwe variëteit reeds ingeburgerd en geeft een rijke korrelopbrengst. Men zal trachten Alfalfa ook meer algemeen te maken en de Aloëcultuur te verbeteren. De Landbouwkundige voelt zeer veel voor demonstratievelden waarop proeven van grondbewerking en bemesting getoond kunnen worden.

Deze proeven kunnen hier voldoende op kleine schaal genomen worden, voor uitgebreider proeven is Curaçao te klein. De Cultivators voldoen goed en zijn zeer licht, ze kunnen ook door een ezel getrokken worden. Er zijn er besteld om ze aan groote en kleine planters uit te leenen. Voor voldoend plantzaad werd gezorgd. Ofschoon de mais dit jaar duur was, werden toch 10000 Kan door het Bestuur opgekocht.

In Principe is de Heer DUSSEL het niet oneens met den Heer GORSIRA, dat proeven op te kleine schaal niet kunnen voldoen, maar nu kan men weder in een andere fout vervallen en de proeven te uitgebreid wenschen. Daarvoor zijn groote en dure machines noodig en ook, wat op Curaçao niet gevonden kan worden, groote uitgestrekte vlakten. Motorische kracht zal op de kleine Curaçaosche veldjes wel tot de uitzondering blijven behooren.

Het ligt in de bedoeling van het Bestuur den Landbouwkundige een inzicht te geven in de Dryfarming methode, maar ook hierbij hoopt de Heer DUSSEL zeer nuchter de zaken te beschouwen, wel begrijpend, dat al wat goed is voor Amerika, nog niet deugt voor Curaçao.

Ook de verbetering van de veestapel heeft de voortdurende zorg van het Bestuur. Dank zij de invoering van het Friesch-Hollsteinsche ras zijn er thans koeien die op het drooge Curaçao nog 8 kan melk leveren, dat is het dubbele der gewone opbrengst. Met de invoering van goede stierkalveren zal worden voortgegaan.

Schapen- en geitenteelt wordt geenszins vergeten. Later zal een gedeelte der vrijkomende velden van *Cas Chikitoe* zeer geschikt daarvoor kunnen worden afgezonderd.

De Heer **Boomgaart**, Adm. v. fin. meent vergeten te hebben op een moeilijkheid te antwoorden, n.l. over de ongelijkheid der traktementen na de voorgestelde verhooging van sommige traktementen op deze Begrooting. De verbetering der traktementen in 't algemeen ligt in de bedoeling van het Bestuur.

Het Lid **Lansberg** alsnu het woord verkrijgend, repliceert, dat hij volstrekt niet reageeren wil op wat in de Pers werd geschreven. Dat laat hem koud. (Brrr!!)

Maar het gaat volstrekt niet op, wat de Heer ZEPPENFELDT gezegd heeft, dat namelijk de 12 protesteerende Katholieken, geprotesteerd hebben in naam van 48.000 Katholieken. Dit kon zonder opdracht niet geschieden en die opdracht werd niet gegeven. Die 12 Heeren hebben zich opgeworpen als protestvoerders namens de bevolking en dat ging niet.

Spreker blijft er bij, dat hij de zienswijze van den Gouverneur omtrent de handeling des Ministers niet kan deelen. Hij had van het Hoofd der Uitvoerende Macht in deze Kolonie anders verwacht. Een Meester in de Rechten mag zich bij zulk een stroeve wetsinterpretatie niet neerleggen, maar moet rekening houden met de bedoeling der Wet.

Dat Spreker de Katholieke Kerk beschuldigde steeds meer geld te willen hebben, moet men verstaan in verband met wat hij zeide over den Heer VAN VUUREN, deze klaagt steeds in dien geest. De Missie presteert zeer zeker werk, maar wordt er ook voor betaald. Zij heeft het bewijs niet geleverd meer geld noodig te hebben, en dat bewijs werd steeds door den Raad verlangd.

Op de Openbare School heerscht nog steeds dezelfde toestand als vroeger. De Raad heeft er ditmaal niet over geklaagd, omdat men toch steeds hetzelfde antwoord ontvangt.

Het bevreemdt Spreker, dat de Schoolopziener niets vernomen heeft van Ouders of leerlingen; bij hem zijn zeer veel klachten ingekomen. De Schoolopziener heeft datums genoemd om te bewijzen, dat dit jaar het te laat bestellen der schoolmiddelen aan een ongelukkig toeval te wijten was, maar dat te laat bestellen is regel en geen toeval.

De Heer **van Leeuwen** vraagt wanneer dit dan nog meer gebeurd is, en verklaart na een vrij heftige discussie met den Heer LANSBERG, dat deze bestelling niet vroeger kan gedaan worden.

De Heer **Winkel** begrijpt niet, waarom de Raad in het V.V. of hier in 't publiek niet reageeren mag op wat in de Pers werd geschreven. Welke kracht van verweer blijft den Raad dan over? Evenmin begrijpt hij, dat de 12 protesteerende Katholieken uit aller naam dit konden doen. Bij hem zijn er zeer velen gekomen, die hun spijt uitdrukten, dat dit gebeurd was en het er volstrekt niet mede eens waren. Hij begrijpt ook het optreden van den Heer SUTHERLAND niet. Sinds jaren is Spreker diens vriend, de Heer SUTHERLAND kan dus weten, dat de Heer WINKEL volstrekt niet de bedoeling kan hebben de Katholieken te beleedigen en roept pathetisch uit: Hoe zou ik een Katholiek kunnen beleedigen!" De arme Katholieken vinden juist in den Heer WINKEL een warmen verdediger en grooten beschermer (Hm!) Als lid van den Raad voelt Spreker zich geroepen op te komen voor het algemeen belang zonder aanzien van personen.

Geenszins wil hij Katholieken buiten de hooge betrekkingen houden, maar is er tegen, dat personen benoemd worden, die buiten het ambtenaarcorps staan. Jarenlang was er op Curaçao een Advocaat Generaal zonder academische graden. Heeft een vroegere Gouverneur Mr. GORSIRA ook spoedig na aankomst in de Kolonie tot Griffier benoemd, dan was dat ook een fout.

De Heer WINKEL blijft lansen breken voor een Openbare School op Simpsonsbay en wil, als er geld genoeg was, overal, ook op de minste plantage een dergelijke inrichting.

Met genoegen heeft hij vernomen van het Bestuursplan om de traktementen in 't algemeen te verhoogen.

Mr. C. S. Gorsira, Procureur Generaal, ontzegt den Heer LANSBERG het recht om te spreken over de handeling van den Gouverneur zooals dat lid goedvond te doen. De woorden van het Regeeringsreglement zijn te duidelijk en laten geen andere uitlegging toe.

De Heer **Zeppenfeldt** verklaart, dat de twaalf Katholieken onmogelijk eerst konden gaan vragen aan 48.000 Katholieken onzer Kolonie, of zij het met hen eens waren. Dit wist men van te voren toch wel. Men handelde in den geest van alle Katholieken.

De Heer **Sutherland** sluit zich allereerst aan bij het verzoek, door den Heer ZEPPENFELDT aan het Bestuur gedaan, maatregelen te willen nemen om verdere verzanding der haven van Aruba tegen te gaan. Ook vestigde hij de aandacht van het Bestuur op den slechten toestand van straten en wegen aldaar, en in 't algemeen op de nooden en verlangens van dat eiland.

Juridisch gesproken konden de 12 Katholieken zeer zeker niet protesteeren uit naam van 48.000 Katholieken. Maar 't geldt hier niet een juridische quaestie. Evenals iedereen zegt: Wij, Curaçaonaars, Wij, Nederlanders, zoo konden ook de 12 Katholieken namens alle Katholieken protesteeren, omdat deze wijze van spreken gewettigd is door het spraakgebruik.

Bij de wetsinterpretatie kan men verschillende scholen volgen, maar, waar de woorden van het Regeeringsreglement niets aan duidelijkheid overlaten, mag men niet van den natuurlijken zin der woorden afwijken.

Even meent Spreker te mogen wijzen op de verklaring van den Heer LANSBERG, dat de Missie werk preasteert, maar er ook voor betaald wordt. Dan is de subsidie ook verdiend en wordt het geld niet als een aalmoes gekregen. Die subsidie is echter onvoldoende, want het is gemiddeld maar 300 Gld. per Onderwijzer.

Het noodige bewijs heeft de Missie geleverd, door het bedrag der subsidie en het aantal onderwijzers te noemen. Meer dan voldoende wordt daardoor aangetoond, dat verhooging van subsidie noodzakelijk is. Voor 300 Gld. onderhoudt men geen Onderwijzer. Men vergelijke dit bedrag maar eens met de onkostenrekening der Openbare Scholen.

De Heer WINKEL mag den Heer SUTHERLAND gerust onder z'n vrienden tellen, maar zal ook meermalen gemerkt hebben, dat zij van verschillende richting zijn. „Ik ben Katholiek, U is vrijdenker". Wanneer zij over godsdienstzaken disputeerden, hebben de beide Heeren echter steeds den vorm in acht genomen.

Gaat het nu echter aan te zeggen, ik heb geen bedoeling een Katholiek te beleedigen, als men uitdrukkingen bezigt als door den Heer WINKEL hedenavond en ook vroeger hier publiek werden gebruikt? Dan kan men iemand wel een klap in 't aangezicht geven en als de ander beleedigd opvliegt, verwonderd vragen! He! heb je 'm gevoeld? Ik bedoelde 't niet zoo." De bedoeling moet in woorden worden uitgedrukt.

Vreemd ook, dat de Heer WINKEL er niet op tegen is, dat Katholieken voor hoogere betrekking in aanmerking komen, hij heeft toch alle benoemingen van Katholieken gecritiseerd.

Op deze verdiende terechtwijzing heeft de Heer WINKEL nog met enkele woorden geantwoord, waaruit moest blijken, dat bij het werkelijk zoo kwaad niet gemeend heeft.

Dr. **P. J. van Breemen**, Adviseur in visscherijzaken vroeg ten slotte het woord om te verklaren, dat het Bestuur volstrekt geen nieuwe onderzoekingen zou aanvangen, maar de begonnen proeven wenschte voort te zetten. Het koelhuis op Aruba gaf gunstige resultaten.

De vischvangst van Aruba is zoo overvloedig, dat er aldaar geen voldoende afzet voor gevonden wordt.

Hier op Curaçao is gebrek aan groote visch en goeden voorraad gelijke soort! Spoedig hoopt men met geregelden invoer van deze vischsoorten van Aruba naar Curaçao te beginnen.

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

St. Eustatius, 6 Mei 1913.

Zaterdagavond was het hier buitengewoon druk. Reeds den geheelen dag voeren er roeibooten op en neer naar de drie schoeners der potvischvaarders, die hier kwamen om jams en zoete aardappelen in te slaan; maar om 6 uur hoorde men het gefluit van de stoomboot „St. Jan" van de East Asiatic Company (W. I. Line) die hier aankwam om 173 balen katoen in te nemen voor Londen. Wanneer men weet dat iedere baal ± 100 K. G. netto weegt, en dat de huidige marktprijs daarvan fl 2.20 per Kilo is, zal iedereen waardeeren hoezeer de bevolking door dit soort uitvoer gebaat is.

Tevens vertrokken met deze stoomboot 5 ingezetenen van ons eiland nl. Mevr. van Grol met hare dochter, Dr. Griffith met Echtgenoote en de Heer Mussenbroek, mijningenieur.

Een waar verlies voor ons eiland dat zoo weinig Hollanders herbergt.

Den opvarenden wenschen wij hierbij een behouden overtocht en gezellig verblijf in het Vaderland.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Z. D. H. Mgr. M. G. VUYSTEKE is in gezelschap van den Zeereerw. Pastoor G. WILLEMS 28 April gezond en wel te New-York aangekomen en heeft zijn reis naar Nederland 6 Mei kunnen vervolgen met de *Nieuw Amsterdam* van de Holland-Amerika Lijn.

Onze gebeden en beste wenschen vergezellen den beminden Bisschop.

Opening van den Kolonialen Raad.

't Was dit jaar iets heel bizonders. De Gouverneur kwam niet in het gebruikelijke galarijtuig met Amerikaansche schimmels bespannen, maar in een gauwe koets, net als de Koningin bij opening der Staten Generaal. Jammer, dat de chauffeur in plaats van zijn hagelwit jasje niet een donkerder uniform aan had. Met de roode auto, de blauwe statierokken en de witte chauffeursjas bleef alles in de nationale kleuren.

De Heeren DE CASSERES, ZEPPENFELDT en PENSO stonden als ontvangstcommissie gereed; de eerewacht presenteerde 't geweer, het kanon bomde, de muziek speelde.

Er was veel belangstelling. Ook eenige Dames hadden gereserveerde plaatsen.

's Avonds gaf de Gouverneur een diner.

Welkom.

Dinsdagmorgen is de Heer EDWIN SENIOR, lid van den Kolonialen Raad, met de *Niederwald* van zijn buitenlandsche reis teruggekeerd.

Wij heeten ZEd. hartelijk welkom.

Hoedenindustrie.

De Heer C. C. J. VAN DER KLAAUW, Directeur eener filiale van de Russisch-Asiatische Transport & Commissions Actien Gesellschaft te St. Petersburg verzoekt ons de aandacht der Heeren Handelaren te willen vestigen op bovenstaande maatschappij. Zuid Rusland kan een flink afzetgebied worden voor de goedkoopere hoedensoorten. De Heer VAN DER KLAAUW heeft vroeger met een onzer handelshuizen gecorrespondeerd, maar mocht nimmer eenige monsters ontvangen. Deze monsters worden als nog gaarne tegemoet gezien, maar zij moeten *per postpakket* verzonden worden, daar Rusland ook van monsters—stroohoeden fl 7.50 per pond van 410 gram invoerrecht eischt.

De prijsopgave franco Amsterdam en Rotterdam wordt er bij gevraagd.

Zou de Kamer van Koophandel, of de Curaçaosche Handelsbond niet eens moeite kunnen doen om dit

---

„Neen, Edgar, antwoordde ze zonder er verder over na te denken, ik blijf bij u en bij ons dochtertje."

Deyman trad binnen. Edgar was verheugd zijn trouwen vriend, den redder van zijn leven, terug te zien.

„En wat is uw plan, zoo vroeg hij hem; mijne vrouw blijft bij mij; nietwaar Anna?

„Zonder twijfel, luidde haar antwoord en Deyman zal ook wel bij ons willen blijven, zoo vroeg ze, terwijl ze zich tot hem wendde. We staan nu alleen op de wereld en zouden zoo'n trouwen vriend niet gaarne missen!"

„Ja, antwoordde Deyman, de dood van den Graaf is voor u beiden een groot verlies; een geheime macht bindt me, dat voel ik; ik heb er meermalen over nagedacht en dan mezelf afgevraagd, wat toch wel de reden mag wezen, dat ik me tot uw gezin getrokken gevoel. Ik heb er geen andere reden voor kunnen vinden dan een natuurlijke liefde, mij ingegeven, doordat ik medelijden had met u beiden en met uw dochtertje: gij, die alles hadt kunnen genieten, die u niets behoefdet te ontzeggen, gij bezit nu niets en moet u alles ontzeggen! Zoo gij mij niet noodzaakt om heen te gaan, blijf ik bij u, altijd; ik hoop door mijne hulpvaardigheid uw lot zoo dragelijk mogelijk te maken."

Edgar en Anna hadden in stille aandacht geluisterd naar de woorden van Deyman, die had gesproken, wat zijn hart hem ingaf. Toen hij had geeindigd, antwoordde hem Edgar:

„Edele vriend, wij zouden u niet gaarne heen zien gaan; gij, de redder van mijn leven, moet bij ons blijven!"

Edgar reikte hem de hand en de twee vrienden beloofden elkander eeuwigen trouw!

Eenige dagen, nadat Anna weder in Smorland was teruggekeerd, kwam Smedley, de opzichter der mijnwerkers, in eigen persoon bij haar; aan Edgar en Deyman had hij bevel gezonden zich weder geregeld naar hun werk te begeven, daar Edgar geheel en al hersteld was. Hij trof dan ook Anna alleen thuis met haar dochtertje. Hij verwaardigde zich niet, om het huisje binnen te treden, maar riep Anna naar buiten.

„Vrouw, zoo sprak hij op onverschilligen toon, ik moet je mededeelen, dat uw vader vóór eenige dagen in Helstone is gestorven; zijn lijk is naar Ellislaw vervoerd en aldaar begraven. Is het uw plan, om naar het kasteel terug te keeren, zeg het mij dan spoedig".

Smedley stond verbaasd, toen Anna bij het hooren dezer tijding zoo kalm bleef; hij vermoedde echter niets van hetgeen er gebeurd was, zelfs niet, toen Anna hem onmiddelijk na zijne mededeeling antwoordde:

„Hoe het ook zij, ik blijf bij mijn echtgenoot; dit is mijn antwoord; ik heb er niets aan toe te voegen".

„Blijft gij bij uw plan?" vroeg Smedley nog.

„Ja, was haar antwoord, maar ik behoud me het recht voor, heen te kunnen gaan, als ik wil; mijn man is, ofschoon onschuldig, veroordeeld tot het verrichten van mijnarbeid; maar ik zelf niet; ik blijf dus vrij, om heen te gaan".

„Of uw man schuldig dan wel onschuldig is, daar zullen we maar niet over redetwisten, was zijn antwoord. Hebt gij wel ooit gezien, dat een veroordeelde zijn schuld bekende? En wat uwe vrijheid van heengaan betreft, ik moet die erkennen, omdat gij u vrijwillig hierheen hebt begeven: doch dit moet gij zóó begrijpen: gij moogt nooit heengaan zonder eerst daartoe verlof te hebben bekomen; hebt ge eenmaal van dat toegestane verlof gebruik gemaakt en hebt gij u, ook zonder verlof, buiten de grenzen van Smorland begeven, dan is u voor altijd alle toegang tot de mijnen verboden".

Toen ging Smedley heen, en Anna was weer alleen, om na te denken over het waagstuk, dat zij met Deyman had volvoerd; door zich in 't geheim naar Helstone te begeven.

Wordt vervolgd.

nieuwe afzetgebied voor onze industrie te openen.

Men volstaat echter niet met inlichtingen te geven, er wordt ook een postpakket monsters verlangd. Brieven te richten aan het adres van boven vermelde Maatschappij.

Inspectiereis.

Gisterenmorgen is de Hoogedelgestrenge Heer Gouverneur aan boord van Hr. Majesteits *Zeeland* naar de Bovenwindsche eilanden vertrokken. Het Bestuur der Kolonie is opgedragen aan den Heer LEON V. LEYBA wn. Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

Schottegat.

Gretig gebruik makend van de vriendelijke uitnoodiging der Heeren MADURO zijn we Maandag weer eens een kijkje gaan nemen. Het werk vordert zienderoogen. De palen zijn nu alle ingeheid, op een 20 tal na, die te kort waren en eerst nog verlengd moeten worden. Voor een groot gedeelte zijn de koppen der palen reeds door ramen van cement met elkander verbonden en laten van boven een geruite oppervlakte zien. Hierover wordt nu binnenkort de vloer gelegd van gewapend beton. De rollen stevig ijzergaas liggen al klaar om uitgespannen te worden en vol gegoten met een compacte massa van cement, kiezel en zand. De formule tot samenstelling dezer massa is A. B. C. wat beteekent Aruba, Bonaire en Curaçao. Aruba levert namelijk het beste zand, Bonaire het kiezel en Curaçao het cement.

't Is 'n lust alles daar zoo in volle actie te zien! Men ziet het den werklui aan, dat ze er trotsch op zijn aan dit groote werk mee te mogen arbeiden.

Later zeggen ze natuurlijk: Die kade heb ik gelegd."

Wij hopen, dat alles zoo goed zal blijven vlotten, dan komt de kade nog voor Augustus klaar.

Havenwerken.

Donderdagavond zagen we voor het eerst het geleidelicht ontstoken aan den ingang der haven naast het Waterfort opgesteld. Het tweede licht, dat hiermede in een rechte lijn ligt, staat boven op den berg bij de ranka master. Alweer een goede verbetering.

De Zandzuiger.

In de Nederlandsche Bladen lazen wij, dat de sleepboot *Maas* met den zandzuiger *Curaçao* 23 April uit Plymouth was vertrokken, maar 24 April de haven van Brest weer moest binnenloopen wegens lekkage aan den zuiger.

Wat 'n pechvogel!

El Sol

is weer verschenen. Wij beantwoorden den collegialen groet van den redacteur C. PALM en wenschen hem het meest volledig succes.

Besmettingsgevaar.

Het alarmeerend bericht, door ons verleden week gepubliceerd, heeft heel wat stof doen opwaaien.

De Gouverneur heeft onmiddelijk de noodige maatregelen getroffen om het geval te onderzoeken. Dinsdag kwam reeds het telegrafisch bericht van den wn. Gezaghebber THIELEN, dat hij met Dr. LOUWERSE van Hr. Ms. *Zeeland*, een behoorlijk onderzoek had ingesteld in zake besmettelijke longontsteking. Van de aanwezigheid van deze of andere verdachte ziektegevallen was echter geen sprake.

De bevolking kan derhalve gerust zijn, overtuigd, dat het Bestuur op zijn hoede is, en voldoende waakzaam.

SS. Juliana.

De Koloniale Staten van Suriname zeggen in het V. V. over ons stoombootje:

„Algemeen meende men een waarschuwend woord te moeten doen hooren tegen de overname door het gouvernement van het stoomschip „Prinses Juliana".

De voortdurende klachten van personen, die de reis met dit vaartuig gemaakt hebben, zijn van dien aard, dat het geen aanbeveling verdient tot de overname daarvan te besluiten".

Hato.

't Gouvernement doet een zeer verdienstelijk werk met het in orde laten brengen van den weg naar Hato. Er wordt een harde weg gemaakt van 820 Meter lang met 3 groote gemetselde overlaten.

Er zijn ± 60 man aan 't werk.

De grot van Hato is altijd een mooie attractie voor de vreemdelingen. Maar de weg er heen was allererbarmelijkst, in den regentijd een onbegaanbare papmassa. Dat gaat nu anders worden.

Natuurlijk wordt bij afmeting en glooiing der overlaten gerekend op de auto's, die zonder springen en schudden, er geleidelijk over heen zullen kunnen gaan.

Een autotocht naar Hato komt nu zeer zeker op het program der Vereeniging tot bevordering van het vreemdelingenverkeer.

Boekenschouw.

HET MISBOEK *volgens den ritus der Dominicanen.*

Elders in ons blad biedt de Coöperatieve Vereeniging en Nijverheid dit Missaaltje voor leeken te koop aan.

Een gelukkig verschijnsel wordt overal waargenomen: de verinnelijking van het echt godsdienstig Katholiek leven. Het H. Misoffer is het middelpunt van onzen Godsdienst; hoe inniger wij daaraan deelnemen, hoe godsdienstiger ons leven worden zal. Geen beter hulpmiddel daartoe dan HET MISBOEK, waardoor de geloovige den Priester aan het altaar woord voor woord volgen kan. De rijke afwisseling der kerkelijke feesten biedt telkens nieuwe vergezichten in Gods Geheimenissen, geen betere gids, die al het schoone zooveel mogelijk te genieten geeft, dan dit Missaaltje, waarin de heerlijke kerkelijke gebeden, keurig in het Hollandsch vertaald, zoo duidelijk spreken tot ons hart.

Als men een goed kerkboek verlangt met mooie opwekkende gebeden, kan men niet beter doen dan zich een Misboek aan te schaffen. Het werd zeer net uitgegeven en is volstrekt niet duur.

Naar wij vernemen zal binnenkort bij de firma C. L. VAN LANGENHUYSEN te Amsterdam een 4e en 3e uitgave verschijnen van de geschriften van Prof. J. V. DE GROOT „LEVENSWIJDING EN WEDERGEBOORTE".

De eerste en volgende uitgaven genoten bij hun verschijnen een zeer gul onthaal; Katholieke en niet-katholieke beoordeelingen in België en Nederland prezen deze uitmuntende verhandelingen zoowel om den inhoud als om den stijl.

Mogen ook deze uitgaven haren weg vinden overal, waar onze Dietsche taal gesproken wordt.

Wij trekken de aandacht van onze lezers op het buitengewoon belangrijk nr. 2—3, Februari-Maart, van het *Anti-Vrijmetselaarsblad*. Dit nummer beslaat 80 blz. en is opgeluisterd met talrijke illustraties: vrijmetselaarpenningen, kenteekens, oproepingsbrieven, portretten, die meestal betrekking hebben op den gewezen Groot-Meester Baron de Stassart, welke zich vruchteloos verzette tegen de politieke bemoeizucht der Loges; daarbij een prachtig portret van minister de Broqueville. Wat al de Vlamingen en Nederlanders, die belang stellen in het vrijmetselarij-vraagstuk, zouden moeten lezen en bewaren, is de volledige vertaling van het Kamerdebat over die kwestie, gedurende hetwelk baron de Broqueville den toegang tot de Loges ontzegde aan de officieren. Hier hebben we dus de eenige Nederlandsche vertaling van die historische bespreking van 5 en 11 Februari 1913, welke zooveel ophef maakte in het binnen- en buitenland en wier beteekenis op Godsdienstig en Vaderlandsch gebied niet kan overschat worden.

Ter volledigiug der redevoering van minister de Broqueville, schreef de heer V. Brifaut een uitgebreid en merkwaardig artikel, geheel gesteund op echte maçonnieke stukken en oorkonden, en waarin hij afdoende bewijst, dat de Loge een geheim politiek en anti-godsdienstig genootschap is, dat zich aan de oningewijden wil voordoen onder het masker van verdraagzaamheid en onschadelijkheid.

Verder volgen nog een aantal artikels.

Dit nummer, dat opgang zal maken en dat een zware geldelijke opoffering gevergd heeft, toont eens te meer de frissche levenskracht van den Anti-Vrijmetselaarsbond", die snel uitbreidt in België, Nederland en den vreemde.

Daarom doen wij thans een warmen oproep tot het publiek, talrijk toe te treden tot den Bond(minimum jaarlijks 2.50 of 5 Fr. voor België; 3 fr. of 6 fr. voor het buitenland.)

t' Is voldoende een kaartje te schrijven aan het Secretariaat, de Stassartstraat 131, Brussel, om aanstonds de nrs. van 1913 te ontvangen.

Bericht aan de zeevaarders.

Door den Gouverneur is besloten met ingang van 1o. Juni e. k. het roode havenlicht van Kralendijk op Bonaire te doen vervangen door een wit vast licht.

De kamerverkiezingen.

De „Staatscourant" van 22 April bevat het volgende bericht:

De minister van binnenlandsche zaken, overwegende, dat op Dinsdag 3 Juni e. k. de periodieke verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal plaats heeft heeft bepaald:

Dat in de kiesdistricten, waarin het Rijk is verdeeld, voor deze periodieke verkiezing de stemming, zoo noodig, zal plaats hebben op Dinsdag 17 Juni en de herstemming, zoo noodig, op Woensdag 25 Juni.

Onderwijs.

Voor het examen onderwijzer 3e. klasse, gehouden op 14 en 15 dezer, zijn geslaagd de Heer R. G. HOOIER, E. HASSEL en J. A. DE GROOT.

Vrijdag zijn geslaagd:

Voor de Akte Engelsch: de Heeren M. M. RÖMER, G. J. VEERIS, C. P. AMELUNXEN en N. H. HENRIQUEZ.

Voor de Akte Spaansch de Heer C. F. ZEBREGS.

Aan allen onze gelukwenschen!

***

Bij resolutie van ZExc. den Minister is mej. J. S. G. SPIT, te 's Gravenhage, ter beschikking gesteld van den Gouverneur van Curaçao voor de vervulling van het ambt van onderwijzeres 1e kl. aan de Wilhelminaschool te Willemstad te Curaçao.

Koloniale Raad.

Bij K. B. is tot lid van den Kol. Raad benoemd Mr. B. DE GAAY FORTMAN.

Met Verlof.

Bij K. B. is de termijn gedurende welke de militaire apotheker 1e kl. tit. van de landmacht in West-Indië Th. C. Buys wegens ziekte op non-activiteit werd gesteld, met zes maanden verlengd.

Handel My Curaçao.

De te Amsterdam gehouden jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders in de Curaçaosche Handel Mij. heeft de balans met de winst- en verliesrekening over 1912 goedgekeurd en het dividend bepaald op 7½ pCt., v. j 10. Aan de heeren G. A. baron Tindal en C. W. A. Scholten Jr. werd op hun verzoek eervol ontslag als directeur verleend. Zij werden daarna tot commissarissen der maatschappij verkozen, terwijl tot directeur werd benoemd de heer J. Janse, oud-administrateur der maatschappij te Curaçao.

Officieele berichten.

Aan den asistent-opzichter bij den vuurtoren te Boca Spelonk op Bonaire, R. F. A. Harms is op zijn verzoek eervol ontslag als zoodanig verleend.

Met intrekking van zijn vorige benoeming is de heer J. S. Ludwig tijdelijk aangesteld tot loods voor de Fuikbaai op het eiland Curaçao. De heer R. J. Beaujon Jr. is tijdelijk belast met de leiding van de stroohoedenvlechtindustrie in de kolonie Curacao.

Marktbericht van den Curacaoschen Handelsbond.

Van 16 Mei 1913.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	0.22
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K.G......................	„ 0.05
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.70
id. per KG. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G........................	„ 0.65
GEITENVELLEN per K.G............	„ 1.20
WOL per K.G.............................	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.55
BEENDEREN per K.G................	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G............	„ 0.05

STROOHOEDEN (hipijapa):

Kwaliteit	No,	1	per dozijn	„ 4.—
„	„	1 (gebleekt)	„ „	„ 4.
„	„	2	„ „	„ 5.
„	„	3	„ „	„ —
„	„	3	„ „	„ —
„	„	4	„ „	„ 7.—
„	„	5	„ „ OLA	„ —
„	„	6	„ „	„ 8.
„	„	7	„ „	„ 9
„	„	8	„ „ OLA	„ 9
„	„	9	„ „	„ 12.50
„	„	10	„ „ OLA	„ 12,
„	„	11	„ „	„ 15.
„	„	12	„ „ OLA	„ 15
„	„	13	„ „	„ 15
„	„	14	„ „ OLA	„
„	„	15	„ „	„ 15

Muziekuitvoering.

Zondagavond om 7.30 OVERZIJDE.

te geven door de Militaire Kapel

PROGRAMMA.

1. Le Philantrope	Pas Red	E. Dupont
2. Milanesse	Ouverture	J. Baumann
3. Eva	Valse	F. Lehar
4. Potpourri populaire No. 4		G. Renaud
5. Im Zigeunerlager	Marsch	M. Oscheit
6. Fantaisie sur Martha		Flotow
7. Mauseschwänzchen Rheinlander (1e uitv.)		P. Lincke
8. Ten Piedad	Dansa	J. Campos

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Gregorio Arteaga, Jan Belmonte, Catalina de Cosemi, Elodia Daniels, M. Sroetendoorst Willem Floris, Lusi Guloe, Visanto Henriquez, Alejandro Hernandes, Leon Lievas, Anita Leyba Antonia Montaña, Maria C. Palm, Anna Raz pe Evarista Rodriguez, Alex Schoop, Lucas Wulles, Martina Bernabela, Prospero de Palm, Angelika Frans ana Maria Inancio, Antionette Lampe, Francisca marchena, Henry Mattis, Beta Ofema.

Aangeteekende stukken: Elodia Daniels Agustin Schoop, Augustin L Schoop.

Drukwerken: Abda Biglo M. G. Daal, Francisco de Jorge.

Ratten en Muzen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in 't fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

339 ratten
12.317 muizen.

Buitenland.

Algemeen Overzicht.

Bij de verdediging der legerswetten heeft de rijkskanselier Von Bethmann Hollweg onlangs in den Duitschen Rijksdag een hoogst merkwaardige redevoering gehouden — misschien de meest diepgaande, van staatsmanskunst getuigende en meest sensationeele, welke men tot dusverre uit zijn mond heeft vernomen. De leid r van Duitschland's internationale politiek heeft getoond de kunst te verstaan het kind bij den naam te noemen, oprecht te zijn in de verklaringen — oprecht tot het alarmeerende toe! zouder links of rechts, te Sint Petersburg of te Parijs, eenige reden te geven tot gemotiveerde ontstemdheid. Het was een drie kwartier lange gelegenheidsredevoering, bestemd om de sympathie van den Rijksdag te winnen — ad captandam benevolentiam — voor een zeer aanzienlijke legeruitbreiding, gepaard gaande met onzaglijke financieele offers. De rijkanselier moest dus nu en dan wel een ietwat alarmeerende toon aanslaan. Doch hij aarzelde dan ook geen oogenblik zulks te doen. De rijkskanselier constateerde het bestaan eener vriendschappelijke verstandhouding tusschen de regeeringen te Berlijn en te Sint Petersburg, doch meende dat er ook rekening moest gehouden worden met de machtige Panslavistische beweging in Rusland.

Het meest weidde Von Bethman-Hollweg uit over Duitschland's verhouding tot Frankrijk. Bismark zei in 1887, dat Duitschland Frankrijk nooit een oorlog zou opdringen. Dat woord van 1887 geldt thans nog. Ook zei Bismarck, dat Frankrijk niet gevaarlijk zou zijn voor Duitschland, zoolang de Franschen overtuigd waren, niet tegen Duitschland, op te kunnen. Doch zoodra de Franschen zich de baas achten, wordt de toestand voor Duitschland gevaarlijker. Niet dat het Fransche volk oorlogzuchtig is. Doch er bestaat in Frankrijk een machtige minderheid (die niet alleen onder de chauvinisten gezocht moet worden!), die de volkstemming bewerkt, en, zooals in de laatste tijden gebleken is, met eenig succes. Ook hiermede moet de Duitsche regeering rekening houden, al is de verstandhouding tusschen de beide regeeringen op het oogenblik ook goed. Niemand weet, aldus de rijkskanselier, wanneer er een oorlog zal uitbreken. Doch komt er een, dan zal Duitschland er ook bij betrokken worden, en dan moet Duitschland voor zijn bestaan vechten. En wie zal dan de verantwoording durven dragen, indien bij een strijd om leven en dood Duitschland niet zoo sterk is als het kon zijn? Door den Balkanoorlog heeft maandenlang een spanning bestaan, die Oostenrijk en Rusland dwong tot buitengewone militaire maatregelen. Wel heeft een oogenblik de oorlog gedreigd, doch al het verantwoordelijkheidsgevoel der belanghebbende regeeringen was herhaaldelijk noodig om den oorlog te vermijden. En hierbij bracht de rijkskanselier speciaal een woord van dank aan den Engelschen minister van buitenlandsche zaken voor diens vredelievenden arbeid. Intusschen — de gebeurtenissen van den laatsten tijd hebben bewezen, dat de betrekkingen tusschen de groote mogendheden elkaar ten nauwste raken, en dat deze betrekkingen noodlottig gestoord kunnen worden. In plaats van het pasieve Turkije zijn de buitengewoon actieve kleinere Balkanstaten gekomen. Wellicht zijn deze staten even sterk in het vredeswerk als in den oorlog. Doch indien het tot een Europeesch conflict komt tusschen de Germanen en Slaven, dan is het voor Duitschland een nadeel, dat een deel van Europeesch Turkije thans grondgebied zal worden van de Balkanstaten. Uit dit feit moeten de consequenties getrokken worden.

Op dit oogenblik bestaan er tusschen Duitschland en Rusland geen rechtstreeksche verschillen van belangen, en rasverschillen alleen kunnen geen oorlog veroorzaken. Doch de Pan-Slavistische stroomingen, waarover Bismark reeds klaagde en welke reeds Bismark verontrusten, zijn kolossaal toegenomen door de overwinningen der Balkanstaten. De Bulgaarsche overwinningen worden door de Slavische kringen beschouwd als een overwinning van de Slavische idee op de Germaansche idee. Dit verklaart ook den

scherpen strijd tusschen sommige Oostenrijksche en Russische bladen, die herinneren aan alle oneenigheid, welke sedert jaren het Balkanprobleem veroorzaakt heeft tusschen Rusland en Oostenrijk. Duitschland heeft getracht, deze spanning te verminderen. Doch Duitschland mag geen struisvogelpolitiek voeren, want Duitschland moet Oostenrijk steunen met meer dan politieke onderhandelingen. Motiveerde de rijkskanselier dus Duitschland's nieuwe militaire maatregelen met een heenwijzen naar een sterke opleving van het Panslavisme in het Oosten, hetwelk aldaar voor het Germaansche element een ernstig gevaar zou kunnen worden, van den anderen kant zijn het de Fransche chauvinisten, die de bezorgdheid der Duitsche regeering wekken. Wel bestaat er alle reden om te gelooven, dat de tegenwoordige Fransche regeering ook met Duitschland in de vrede wil leven, doch welke verandering de toekomst zal brengen, weet niemand. Zeker, het Fransche volk, flink, dapper, trotsch op roem en eer, vaderlandslievend en offervaardig, wenscht den oorlog niet. Doch vele Franschen, en niet alleen de chauvinisten, achten het tijdstip aangebroken, waarvoor Bismarck reeds vreesde: dat zij zich tegen Duitschland voelen opgewassen, dank zij hun goede legers, hun bondgenootschap met Rusland en misschien de hoop op Engeland. Frankrijk's leger is goed. Het is de hoop der natie. Daarbij is onder de heethoofden in Frankrijk een literatuur ontstaan, die tracht te bewijzen, dat Duitschland's leger in den stijd het onderspit zou delven. De verbeelding van deze Franschen, die trotsch zijn op de artillerie, op de vliegers, op de veldsoldaten, en die Duitschland reeds overstroomd zien met Russische infanterie en cavalerie; die de nederlagen der Turken bij Kirk Kilisse en Loele Boergas beschouwen als Duitsche nederlagen en Fransche overwinningen; de verbeelding van deze Franschen ziet den oorlog op Duitschland reeds gewonnen. Vandaar dat de Duitsche regeering Fransche en Pan-Slavische aspiraties, den invloed van den Balkanoorlog, en de militair sterkte van de naburige staten niet langer geïsoleerd kon beschouwen.

Tusschen Frankrijk en de Slavische wereld zit Duitschland ingewrongen als een wig. Rusland's voorraad aan manschappen is ontzaglijk; op economisch gebied ontwikkelt het zich buitengewoon sterk en het reorganiseert zijn leger als nooit te voren. Voeg bij dit alles het feit dat Frankrijk tot zijn laatsten man toe voor drie jaren onder de wapenen roept en dat niemand kan waarborgen dat er geen oorlog komt — zal het dan niet vermetel zijn te zeggen: als er oorlog komt, zijn wij sterk genoeg"? Dit zou het begin zijn van het onheil. Frankrijk heeft daarvan het bewijs geleverd in 1870 en Turkije op dit oogenblik. Overwinnaar zal alleen het volk blijven, dat tot den laatsten man opkomt, wanneer het noodig is.

Nu spreekt het vanzelf — zooals we reeds opmerkten — dat de rijkskanselier, als goed redenaar en tacticus, ditmaal bij zijn schildering van den internationalen toestand, licht en schaduw verdeelde, zooals hem dit het best paste tot bereiking van het gewenschte effect en dat — is de legerhervorming met haar enorme eischen eenmaal tot stand gebracht — dezelfde knappe staatsman aan de publieke opinie een calmans, een zenuwstillend middel, zal toedienen door te wijzen op het gezonde verstand, den goeden wil en de macht der regeeringen én te Sint-Petersburg én te Parijs, waardoor zoowel chauvinistische als Panslavistische elementen behoorlijk in toom zullen worden gehouden, zoodat een Europeesch conflict niet te duchten is. Doch dit neemt niet weg, dat Von Bethmann ditmaal met buitengewone openhartigheid gesproken heeft over en met besliste duidelijkheid gewezen heeft op het dubbele gevaar hetwelk het Germaansche element ducht: dat van het Panslavisme in Rusland en in de nieuwe Balkanformatie, en dat van het op weerwraak voor de „debacle" van 1870 belustte chauvinisme in Frankrijk.

Wat de verhouding van Duitschland tot Groot-Britanië betreft, sprak de rijkskanselier de hoop uit dat de tijd, waarin een vergelijking tusschen de Duitsche en Engelsche vloot leidde tot onverkwikkelijke debatten, die de wederzijdsche betrekkingen vergiftigden, voorgoed tot het verleden zal behooren. De rijkskanselier verklaarde dat het vertrouwen tusschen de regeeringen der beide landen begint terug te keeren. Duitschland wil, evenals Engeland, vrij en sterk zijn, niet om anderen te kunnen onderdrukken, doch om vrij en ongehinderd de kracht der natie tot ontwikkeling te brengen. Daarom moet Duitschland zorgen den onzekeren toestand tegemoet te kunnen gaan met een gerust geweten.

Feest „Willem III"

Hulde van Dankbaarheid

Ondergeteekenden brengen ter algemeene kennis, dat op 1 Juli a. s. het vijftig jaar geleden zal zijn, dat onze geëerbiedigde

Koning Willem III

in zijn goedheid ons op Curaçao de volle rechten schonk van vrij burger.

Daar wij deze groote weldaad nimmer mogen vergeten, zijn wij besloten een commissie te vormen om geld op te halen, dat ons in staat zal stellen, op later aan te geven wijze, een feest te wijden aan de nagedachtenis van

ZIJNE MAJESTEIT

WILLEM III,

wiens naam nog altijd voortleeft in onze harten.

Wij vragen derhalve aan onze begunstigers iets voor ons te willen afzonderen, opdat wij een feest kunnen vieren op een wijze, zooals ons hart dat verlangt.

LODEWIJK ANDRIES, ALBERT GOILO, ISIDORO HELLBURG, CARLOS VAN OOSTEN, ADOLF EVERST.

Bekendmaking.

Het publiek wordt herinnerd aan Art. 2 der Verordening van 31 October 1901 29 Januari 1902 (P. B. 1902 No. 7), thans luidende:

Iedere hond moet voorzien zijn van:

„1o. een halsband met een metalen plaat, waarop vermeld staat de naam des eigenaars.

2o. een aan den halsband vast te hechten penning, welks vorm en opschrift jaarlijks in de maand Mei door den Procureur-Generaal worden bepaald en welke, op vertoon van eene door den ontvanger afgegeven quitantie, waaruit blijkt, dat de in art. 1 bedoelde belasting is betaald, van wege het plaatselijk hoofd der politie tegen den kostenden prijs wordt verstrekt".

De penning zal dit belastingjaar ovaal van vorm zijn en tot opschrift hebben: 's Rijks wapen tusschen de getallen „19" en „12", benevens onder het wapen het volgnummer.

De penningen zijn aan de Hoofdwacht van Politie in de Willemstad verkrijgbaar tegen betaling van 10 ct.

Curaçao, den 15n Mei 1913

De wn. Procureur-generaal,

C. S. GORSIRA.

Aan Bestuurders van Automobielen wordt bekend gemaakt, dat ter wille van de veiligheid over de bruggen niet dan met matige vaart mag worden gereden en dat bij het inhalen van andere motorrijtuigen, rij- of voertuigen en rij- of trekdieren op die bruggen, deze niet mogen worden voorbij gereden.

Tevens worden die bestuurders opmerkzaam gemaakt op de artt. 4, 8, 13, 14, en 19 der keur, houdende de regeling van het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen (P. B. 1912 No. 59).

Curaçao, den 16n. Mei 1913.

De wn. Procureur-generaal,

3—1 *C. S. GORSIRA.*

TE KOOP.

Eene afgekeurde sloep, afkomstig van Hm. „Zeeland"; voor bezichtiging der sloep, liggende in het Ritwater, kunnen gegadigden zich wenden tot Seiner-majoor Smit.

Opgaven van de koopsom worden ingewacht in gesloten biljet vóór 4 Juni a. s. bij den Eersten Officier van genoemden bodem.

De Commandant,

W. HOUWING.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1en Sept. 1911 t|m 28 Februari 1912 onder No. **6237 E**, t|m No. **4622 G** zal plaats hebben op *Donderdag*, den **22sten Mei** a. s., en volgende Donderdagen. Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao den 26 April. 1913

De Voorzitter,

A. JESURUN.

BEKENDMAKING.

Aangezien het besturen van een motorrijtuig in het stadsdistrict door iemand, die geen bekwaamheid bezit om als bestuurder van een zoodanig rijtuig op te treden, zelfs onder onmiddellijk toezicht van iemand in het bezit van een rijbewijs, de veiligheid van het verkeer in gevaar brengt, wordt de aandacht van belanghebbenden gevestigd op art: 8, sub. 1o., in verband met art: 19, van de keur, houdende regeling van het verkeer op de wegen in verband met gebruik van motorrijtuigen (P. B. 1912, No: 59).

Het zich bekwamen tot bestuurder zal dus op eenzame wegen buiten het stadsdistrict moeten geschieden.

Curaçao, den 29n April 1913.

De waarn: Procureur-Generaal,

C. S. GORSIRA.

3—3

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN

Como se ha pretendido por algunos industriales recomendar el aceite de petroleo como un sustituto de aceite de hígado de bacalao, debemos advertir por el bien de los mismos enfermos, que el aceite de petroleo es una substancia mineral, que si se usa internamente es expelida íntegra por las evacuaciones intestinales, causando á la larga inflamación de las vías digestivas.

Carece por lo tanto de la propiedad esencial de todo alimento, la de ser asimilable y volverse parte de los tejidos orgánicos y no puede ni remotamente compararse con el aceite de hígado de bacalao, cuya propiedad de nutrir y fortalecer los organismos débiles lo han hecho tan necesario y tan justamente apreciado en todo el mundo.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 10 MEI — 24 MEI.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	S S Morris	10 Mei	New-York	10 Mei	Maracaibo
Pr der Nederl.	J C Metus	10 „	Amsterdam	12 „	New-York
Merida	A Johanson	11 „	Maracaibo	12 „	La Guayra
Merida	A Johanson	14 „	La Guayra	15 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	15 „	Maracaibo	15 „	New-York
Philadelphia	H Highborn	15 „	New-York	15 „	La Guayra
Prins Willem I	A R Nijboer	18 „	New-York	19 „	Amsterdam
Philadelphia	H Highborn	20 „	La Gauyra	21 „	New-York
Merida	A Johanson	21 „	Maracaibo	21 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	24 „	New-York	24 „	Maracaibo
Prins Willem IV	P C v d Graaff	24 „	Amsterdam	25 „	New-York
Belgian	Atkinson	13 Mei	Liverpool	14 Mei	Sta Marta
Niederwald	L Schubarth	13 „	Hamburg	13 „	Pto Colombia
Counsellor	Simmons	9 „	Liverpool	10 „	Galveston
Toscana	F Ferraro	16 „	Colón	16 „	Génova
Manuel Calvo	J Bonet	16 ,	Colón	16 „	Barcelona
Bavaria	K Graalfs	15 „	Pto Colombia	16 „	Hamburg
Cheruskia	P Kuttert	17 „	Cuba	18 „	Hamburg
Antillian	Davies	25 „	Liverpool	25 „	Galveston

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Estelle H	10 Mei	Isl. Barlv.	*Clicia V*	10 Mei	Maracaibo
Sophia H	11 „	Bonaire	*Margarita C*	10 „	Rio Hácha
Lady C	11 „	Aruba	*Sirena H*	10 „	Margarita
Perla de Ozama	11 „	Sto Domingo	*Estelle H*	11 „	Aruba
Frieda H	11 „	Maracaibo	*Gacela H*	11 „	Maracaibo
Rosa Maria H	12 „	Aruba	*Meteor H*	12 „	Vela de Coro
Estelle H	14 „	Aruba	*Sophia H*	14 „	Bonaire
Meteor H	15 „	Vela de Coro	*9 de Abril H*	14 „	Maracaibo
			Rosa Maria H	15 „	Aruba
			Frieda	14 „	Maracaibo
			Electra H	15 „	Maracaibo
			Estelle H	19 „	Isl Barlovento

10 Mei is H M ZEELAND Commandant Houwing teruggekeerd van Suriname en 16 Mei is ze vertrokken naar de Bovenwindsche Eilanden.

No. 1533 Zaterdag 17 Mei 1913. 30ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER: B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Tweede Blad.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan twee ontwerpen van wet:
1°. tot verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1913, en
2°. tot verhooging van het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913,
De toelichtende memorie (en bijlage), die de wetsontwerpen vergezelt, bevat de gronden waarop zij rusten.
En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Oberursel, den 18 April 1913.

WILHELMINA.

Ontwerp van Wet.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913, definitief vastgesteld bij de wet
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

In de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913 worden de volgende wijzigingen gebracht:

I. tusschen de onderartikelen 25 en 26 wordt ingevoegd een onderartikel 25*bis*, luidende:

„Uitgaven voor den aankoop van grond voor vestigingsplaatsen ten behoeve van den kleinen landbouw en de inrichting van proefvelden f 110.000.

II. het onderartikel 39 wordt gebracht op f 120.000.

III. tusschen de onderartikelen 143 en 144 wordt ingevoegd een onderartikel 143*bis*, luidende:

„Uitgaven in verband met de voorgenomen herziening van de subsidieregeling voor het bijzonder onderwijs f 14.500.

Tengevolge van een en ander wordt het totaal van de Vde en van de VIde afdeeling betreffende het eiland Curaçao gebracht op respectievelijk f 218.766 en f 230.509, het totaal van het eiland Curaçao op f 713.792, het totaal van de IVde afdeeling betreffende de geheele kolonie op f 204832, het totaal voor de geheele kolonie f 339.202 en het eindcijfer der begrooting op f 1.252.401.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Ontwerp van wet

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van eene vehooging van het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 vastgesteld bij de wet van

Staatsblad n°.);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Artikel 21 (Bijdrage aan de koloniale geldmiddelen van Curaçao) van het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 wordt verhoogd met f 284500 en mitsdien gebracht op f 574649.

Artikel 2.

Ten gevolge van het vorenstaande wordt het totaal van de IIIde afdeeling en het eindcijfer van het hoofstuk verhoogd met f 284.500.
Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Memorie van Toelichting.

Bij de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer, betreffende het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913 (Gedrukte Stukken Zitting 1912—1913, 3, n°. 15), is de indiening van deze suppletoire begrooting in uitzicht gesteld.

I. Aankoop van grond voor vestigingsplaatsen ten behoeve van den kleinen landbouw en de inrichting van proefvelden. Door den vorigen Gouverneur van Curaçao werd in 1909 eene Commissie benoemd, ten einde den toestand van het groot landbouwbedrijf in de kolonie na te gaan, de oorzaken van den achteruitgang der plantagehouders op te sporen en middelen tot verbetering aan te geven. In haar als bijlage D aan het Koloniaal verslag van 1910 toegevoegd verslag noemt de Commissie als een van de voornaamste redenen van achteruitgang van de plantages de uitgifte ten behoeve van den kleinen landbouw van de gouvernementsgronden, waarover de plantage-eigenaren voorheen als weidegronden voor hun vee konden beschikken. In die uitgifte ziet zij zelf eene krenking van verkregen rechten, die de plantagehouders aanspraak geeft op schadevergoeding.
Hierop is gegrond het voorstel der Commissie om aan de plantage-eigenaren directen geldelijken steun te verleenen.
Het door de Commissie ingenomen standpunt dat het gouvernement, door vergunningen te verleenen tot weiden op domeingrond, zijn recht zou hebben prijs gegeven om voor andere doeleinden over dien grond te beschikken, is niet nieuw. Meermalen hebben houders van zulke vergunningen bezwaar ingebracht tegen het geven van een andere bestemming aan bij hen als weide in gebruik zijnden domeingrond, maar daartegenover is door het gouvernement steeds staande gehouden, dat het door de vergunningen tot weiden in zijn besschikkingsrecht niet is verkort.
Daar deze opvatting ook nu de eenig juiste wordt geacht, kan de ondergeteekende het voorstel der Commissie niet overnemen, onrecht is den plantage-eigenaren niet aangedaan, zoodat van het toekennen van eene schadeverhoeding deswege geen sprake kan zijn.

Intusschen valt niet te ontkennen, dat ongewenschte toestanden ontstaan zijn tengevolge van de uitgifte in de onmiddellijke nabijheid van de plantages van kleine pachtperceelen, te klein of te weinig vruchtbaar om den pachter een bestaan te verschaffen. Algemeen wordt geklaagd, dat zulke pachters vaak overgaan tot ontoelaatbare praktijken ten nadeele van hunne meer welgestelde buurlieden, de plantage-eigenaren.
In dien toestand behoort verbetering te worden gebracht, hetgeen slechts mogelijk is door het geleidelijk ontruimen van de te dicht in de nabijheid der plantages gelegen pachtgronden en het in ruil daarvoor geven van elders gelegen, beter voor het doel geschikte, uitgestrekter terreinen. Zullen de planters zoodoende weder de beschikking verkrijgen over meer weidegrond, waardoor zij hun veestapel zullen kunnen uitbreiden, ook de kleine landbouw zal door dien maatregel zijn gebaat, omdat de pachters erbij zullen winnen wanneer zij over grooter en geschikter terreinen kunnen beschikken, terwijl eindelijk ook het algemeen toezicht van het districtsbestuur beter zal zijn uit te oefenen.
Om die oplossing mogelijk te maken is het intusschen noodzakelijk dat terrein aangekocht wordt, aangezien het Gouvernement voor het beoogde doel over geen domeingrond meer kan beschikken.
De terreinen, die zoowel wat ligging, grootte, als bodemgesteldheid betreft daarvoor in aanmerking komen zijn in het 4de en 5de district een complex gronden, omvattende de plantages Dokterstuin, Pannekoek en Barber met het perceel Lelienberg en een gedeelte van Wacao, verder in het 2de en 3de district de dicht bij Willemstad gelegen plantage „Groot Kwartier”, waarvan een gedeelte, ter grootte van ± 150 H.A. te koop is, beide terreinen ook door den Rijkslandbouwleeraar I. G. J. KAKEBEEKE in zijn rapport omtrent den landbouw op Curaçao voor het beoogde doel aanbevolen, en ten slotte eene mede dicht bij de hoofdstad gelegen kleine plantage.
Het eerste terrein is 1340 H.A., waarvan blijkens een ingesteld speciaal onderzoek 1100 H.A. geschikt voor den kleinen landbouw. Wanneer een stuk grond van ongeveer 3 H.A. in huur gegeven wordt aan elk der gezinnen van de te ontruimen perceelen, waarvan in het 4de en 5de district het aantal op 300 wordt geschat, dan zullen nog ongeveer 200 H.A. overblijven voor andere liefhebbers, die zeker niet lang op zich zullen laten wachten. De niet voor den landhouw geschikte 240 H.A. kunnen dienen voor gemeenschappelijke weide. Op het terrein bevinden zich twee woningen geschikt voor den districtmeester en een geneesheer, terwijl bovendien daarop nog een huis aanwezig is, dat als verblijfplaats voor reizende ambtenaren zou kunnen dienen, voor welk doel thans elders een huisje pleegt te worden ingehuurd.
De financieele gevolgen van den aankoop van vorenbedoeld terrein laten zich als volgt berekenen:

Aankoop van het terrein ...	f 66.500
Vergoeding wegens verplaatsing van ongeveer 300 pachters (à f 50)......	15.000
Kosten van reparatie van de op het terrein aanwezige (steenen) huizen..............................	3.500
Totaal....................	f 85.000

waartegenover aan inkomsten:

Pachtpenningen van de in huur uit te geven perceelen	f 4.400
Besparing wegens vergoeding voor huishuur voor den districtsgeneesheer................................	300
Besparing wegens jaarlijksche huur van een huis als logies voor reizende ambtenaren.............	90
Totaal.....................	f 4.790

waarvan af:

verlies van inkomsten uit de verpachting van de te ontruimen perceelen (f 1200) en reparatiekosten van gebouwen (f 300 's jaars..................	1.500
zoodat de netto-inkomsten te rekenen zijn op	f 3.290

De grond van het beschikbare gedeelte der plantage „Groot Kwartier” is voor den landbouw bijzonder geschikt; 70 gezinnen zullen er voldoende plaats kunnen vinden, terwijl een gedeelte, overeenkomstig het advies van den heer KAKEBEEKE, kan worden gereserveerd voor het nemen van practische proeven met het verbouwen van verschillende soorten van veevoeder, grasgewassen enz. Het terrein is te koop voor f 15.500.
Het derde terrein waarover voor de uitvoering der onderhavige plannen de beschikking moet worden verkregen is voor het beoogde doel mede zeer geschikt. Het biedt voldoende ruimte voor 225 kleine perceelen voor woningbouw en kan voor f 10 000 aangekocht worden.
De beide terreinen te zamen vorderen dus voor koopsom een uitgaaf van f 25 500, rond f 26 000, terwijl de beoogde verplaatsing van pachters van elders naar die terreinen in maximo een uitgaaf vereischt van 295 × f 75 = f 22 125 of rond f 22 000 als schadevergoeding aan die pachters. Hier tegenover staan als inkomsten voor het eerste terrein een pacht van ± f 590 en voor het tweede van f 1.50 per perceel dus van 225 × f 1,50 = f 337,50 rond f 350.
Voor den aankoop van de drie hooger bedoelde terreinen, reparatie van daaropstaande huizen inbegrepen, is dus noodig f 70 000 + f 26 000 of f 96 000, welk bedrag in zijn geheel voor 1913 behoort te worden beschikbaar gesteld. Van de kosten verbonden aan de verplaatsing van kleine landbouwers, welke voor de drie terreinen in totaal f 15 000 + f 22 000 of f 37 000 zullen bedragen, behoeft, waar het in de bedoeling ligt den voorgenomen maatregel geleidelijk in te voeren, slechts een deel voor het loopend dienstjaar te worden uitgetrokken. Met f 14 000 zal kunnen worden volstaan, zullende de resteerende f 23 000 gebracht kunnen worden op de begrooting voor 1914.
In verband met het vorenstaande ware de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913 in dien zin te wijzigen, dat tusschen de artikelen 25 en 26 wordt ingevoegd een artikel 25 *bis* van de volgende omschrijving:
Uitgaven voor den aankoop van grond voor vestigingsplaatsen ten behoeve van den kleinen landbouw en de inrichting van proefvelden” en daarop f 110 000 wordt uitgetrokken.

II. *Verbetering van de St. Annabaai.* Na de ontvangst van het door de Commissie voor de Handelspolitiek uitgebracht, aan de Kamer bekend „Rapport betreffende havenplannen voor Curaçao”, heeft de ondergeteekende den Gouverneur uitgenoodigd een afgerond voorstel in te dienen nopens hetgeen met betrekking tot de haven van Curaçao nog behoorde te worden gedaan.
Dit betrof in de eerste plaats de vraag of met de onderhanden verbreeding van den havenmond tot 65 M. wel, zij het ook voorloopig, kon worden volstaan en of niet veeleer, met het oog op het als gevolg van de opening van het Panamakanaal voor de haven van Curaçao te verwachten meerdere scheepsvaartverkeer, al dadelijk behoorde te worden besloten die verruiming tot een grootere breedte te doen plaats hebben.
Voor die vraag bestond alleszins aanleiding, waar uit het rapport van de Commissie voor de Handelspolitiek bleek, dat bij die Commissie op grond van eigen overwegingen en door schriftelijke en mondelinge mededeelingen, welke zij van tot oordeelen bevoegde personen mocht ontvangen, sterk de indruk gewekt was, dat de opening van het Panama-kanaal niet alleen de scheepvaart in de Caraïebische Zee zeer zal verlevendigen, maar ook aan de haven van Curaçao in aanzienlijke mate ten goede zal komen en de Commissie als haar meening had uitgesproken, dat het op den weg der Regeering ligt de verbreeding hoofdzakelijk van den mond der St. Annabaai en het opruimen van ondiepten in het Schottegat krachtig voortgang te doen hebben.
Ook in verband met het vroeger door de heeren KRAUS en WELCKER uitgesproken oordeel, dat een breedte van 65 M. een zeer bescheiden breedte is voor een haventoegang die in open zee uitkomt en zelfs een breedte van 100 M. — zooals in de inmiddels, overeenkomstig het advies der Commissie voor de Handelspolitiek, afgewezen concessie-aanvraag van het consortium LEEZER-EVERTS begrepen, was — niet overmatig mag heeten, bestond bij den ondergeteekende de overtuiging, dat met de aanvankelijk voorgenomen verbreeding van den mond der St. Annabaai niet kon worden volstaan, doch dat die verbreeding diende gebracht te worden op 80 M bij eene diepte van 10,80 M,
Deze meening wordt blijkens de ontvangen adviezen door den Gouverneur en den Kolonialen Raad volkomen gedeeld.
Eene verbreeding van de vaargeul tot 100 M. wordt in de kolonie van bevoegde zijde onnoodig en zelfs gevaarlijk geacht. Onnoodig omdat in een groot gedeelte van de St. Annabaai de strook van 10,80 M. of meer diepte geen grootere breedte dan 80 M. heeft; gevaarlijk omdat de vooruitstekende punt bij de noord-westelijke saillant van het Waterfort zou verdwijnen en daarmede de golfbreker die de zwakke kade op dat punt beschermt. Bovendien acht men de mogelijkheid niet uitgesloten dat bij eene breedte van 100 M. de golfslag in de haven dermate toeneemt, dat de pontonbrug en de overige zwakke kaden gevaar loopen.
De Gouverneur meent onder die omstandigheden de verbreeding tot 80 M. te moeten beperken.
De kosten van het in dien zin gewijzigd plan zijn geraamd op f 242 000, in welk bedrag begrepen zijn de op f 50 000 geraamde uitgaven voor de aanvankelijk voorgenomen verbreeding van den havenmond tot 65 M. en waarvan bij de koloniale huishoudelijke begrootingen van Curaçao voor 1911 en 1912, respectievelijk f 11 000 en f 39 000 (artt. 41 en 40) werd beschikbaar gesteld, terwijl op de begrooting voor 1913 onder art. 39 voor hetzelfde doel een bedrag van f 10 000 is uitgetrokken, welk bedrag naar vermeend werd in 1912 niet verwerkt zou worden van de toegestane kredieten van f 11 000 en f 39 000. Deze meening is inmiddels niet bevestigd; het voor de havenverbreeding reeds toegestaan krediet van f 50 000 is in 1912 wel geheel verwerkt, zoodat de op de begrooting voor 1913 voorkomende post van f 10 000 in de mindering kan worden gebracht van hetgeen het uitgebreide havenplan meer zal kosten dan f 50 000, d. i. f 192 000.
Van dit laatste bedrag zal in dit jaar f 120 000 en in 1914 f 72 000

verwerkt kunnen worden.

Het ligt in de bedoeling om wanneer de havenverbetering zal zijn tot stand gekomen door het heffen van een havenrecht eene directe bate te verkrijgen ter compensatie van de rente en aflossing der aan die verbetering van de haven bestede gelden. De ondergeteekende acht het alleszins aan te bevelen, dat ook hier, evenals dat tegenwoordig in Nederlandsch-Indië ten aanzien van de havenwerken geschiedt, het beginsel tot zijn recht kome, dat tegenover bijzondere uitgaven directe voordeelen verzekerd worden en waar dit met betrekking tot de haven van Curaçao reeds zal kunnen geschieden door het heffen van een minimaal recht behoeft, van dat gezonde beginsel van financieel beleid niet te worden afgezien ter wille van de denkbeeldige vrees, dat daardoor afbreuk zou kunnen worden gedaan aan de ontwikkeling van de haven.

In verband met het vorenstaande wordt voorgesteld den bij de begrooting voor 1913 onder artikel 39 (verbetering van de St Annabaai) uitgetrokken post van f 10 000 te verhoogen met f 110 000 en mits dien te brengen op f 120 000.

De andere door de Commissie voor de handelspolitiek aanbevolen voorzieningen in het belang van de haven mogen thans met een enkel woord besproken worden.

1. Bouw van een aanlegplaats van 200 á 300 M voor groote schepen, op eene plaats waar gelegenheid bestaat tot uitbreiding.

Naar aanleiding hiervan merkt de Gouverneur op, dat het Gouvernement in de St. Annabaai beschikt over de handelskade ter lengte van 180 M. De andere geschikte terreinen zijn particulier eigendom. Het is niet te voorzien, dat ooit noodig zal zijn over eene grootere uitgestrektheid te beschikken ten einde van gouvernementswege concurrentie in het leven te roepen. Mocht dat noodig blijken, dan kan desnoods tot onteigening van de voor uitbreiding noodige terreinen worden overgegaan.

2. Aanleg, zoo mogelijk, van een openbaren verkeersweg langs de geheele Oostzijde van de haven.

De Curaçaosche Handelsmaatschappij is de eenige, die de werven aan de Oostzijde van de haven exploiteert. De goedeen die daar worden aangebracht, worden voor het grootste gedeelte op de plaats waar ze gelost worden, weer in andere schepen overgeladen, zoodat slechts weinig goederen per as vervoerd zouden worden. Onder deze omstandigheden is de Gouverneur van oordeel, dat het nut van den weg niet evenredig zou zijn aan de groote kosten van aanleg.

3. Verbetering van de watervoorziening.

Naar het inzien van den Gouverneur kan dit zonder bezwaar aan het particulier initiatief worden overgelaten. De firma's, die water aan de schepen leveren, zijn reeds bezig hunne inrichtingen te verbeteren en uit te breiden en zullen daarmede ongetwijfeld voortgaan naar mate de behoefte dit vordert.

4. Verbetering van de haven- en kustverlichting.

Hiervoor zijn onder art. 41 der begrooting voor 1912 gelden toegestaan.

5. Verbetering van het loodswezen.

Hiervoor is in de eerste plaats noodig verhooging van de traktementen der loodsen, zullende daartoe door den Gouverneur bij de begrooting fondsen worden aangevraagd. Verder stelt de Landvoogd zich voor om wanneer de havenverbetering zal zijn tot stand gekomen, te beslissen of de aanschaffing van een sleepboot noodig is; op het oogenblik bestaat daaraan geen behoefte.

III. *Herziening van de subsidieregeling voor het bijzonder onderwijs.* Luidens de dienaangaande in de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913 (Gedrukte Stukken, Zitting 1912—1913, 3, n° 3) door den Ondergeteekende gedane mededeeling, werd door den Gouverneur bij den Kolonialen Raad een ontwerpverordering aanhangig gemaakt tot wijziging van de bestaande subsidieregeling, waarvan de hoofdstrekking was eene verhooging van de subsidiën voor het bijzonder onderwijs.

Het motief daartoe leverde de overweging dat de bijdragen, die volgens de vigeerende subsidieregeling (*Publicatie Blad* 1907, n°. 5, art 44) aan de besturen van bijzondere scholen worden verleend te laag zijn, zoodat de kosten van het bijzonder onderwijs voor een groot deel komen ten laste van de Roomsch-Katholieke Missie, nagenoeg de eenige door wie in de kolonie dat onderwijs wordt gegeven en die, daar zij zelf betrekkelijk weinig inkomsten heeft, zich te groote opofferingen zou moeten getroosten, om aan de eischen van dat onderwijs te kunnen voldoen.

De Roomsch-Katholieke Missie onderhoudt thans op de zes eilanden 23 scholen, die door 4907 kinderen worden bezocht en ontvangt daarvoor volgens de begrooting voor het dienstjaar 1913 in totaal eene subsidie van f 31 000, dat is ongeveer f 6,30 per leerling, welke subsidie, berekend volgens de door den Gouverneur voorgestelde regeling zou bedragen f 45410 of f 9,25 per leerling.

De Koloniale Raad heeft de ingediende ontwerp-verordening met zes tegen vijf stemmen verworpen. Blijkens de ontwerpnotulen van de vergadering van dien Raad van 16 Januari 1913, waarvan een afschrift ter griffie wordt neergelegd ter kennisneming van de leden, werd door verschillende leden van den Kolonialen Raad als een bezwaar aangevoerd, dat er geen juiste cijfers waren gegeven van wat het onderwijs aan de Missie kost, zoodat naar hunne meening niet kon worden beoordeeld of de voorgestelde subsidieverhooging wel noodzakelijk was. Volgens anderen ging eene vergelijking van de kosten van het onderwijs door de Roomsch-Katholieke missie gegeven met die van het openbaar onderwijs niet op, omdat het eerste onderwijs gegeven wordt door religieuzen, die geen gezin hebben te onderhouden, samenwonen en gemeenschappelijke tafel hebben, zoodat het door hen verschaft onderwijs uiteraard veel goedkooper kan zijn dan het openbaar onderwijs.

Door enkele andere leden werd voorts nog het standpunt ingenomen dat het bijzonder onderwijs der Roomsch-Katholieke Missie niet zou beantwoorden aan de eischen van degelijk onderwijs en dat men verkeerd zou doen dat onderwijs nog meer te steunen dan thans reeds geschiedt.

Naar de meening van den ondergeteekende is geen dezer bezwaren steekhoudend te noemen. Het subsidie-bedrag en het aantal leerlingen bekend zijnde, is overlegging door de Missie van hare boeken niet noodig om de overtuiging te vestigen, dat de billijkheid eene verhooging van de subsidie vordert. En wat de vergelijking aangaat tusschen de uitgaven voor het bijzonder en voor het openbaar onderwijs—ook al mocht zij voor Curaçao niet geheel opgaan —in casu wijst zij toch een zoo groot verschil ten nadeele van het bijzonder onderwijs aan, dat daaruit naar het den ondergeteekende voorkomt wel degelijk de gevolgtrekking valt te maken dat eene betere ondersteuning van laatstbedoeld onderwijs geenzins overbodig mag heeten.

Ook bij invoering van de voorgestelde regeling blijft een aanmerkelijk verschil bestaan, zooals blijkt bij vergelijking van de volgende cijfers.

Blijkens het *Publicatieblad* van 1907 n°. 6, afd. V, art. 1, bedraagt de jaarlijksche bezoldiging van het gouvernements onderwijzend personeel:

Voor een onderwijzer

1ste kl.	van	f 2200	tot	f 2800.
2de	„	„ 1600	„	„ 2200.
3de	„	„ 1000	„	„ 1600.
4de	„	„ 600	„	„ 1000.

Voor een kweekling f 400 tot 600.

Volgens de voorgestelde regeling zullen de volgende subsidies worden toegekend:

Voor een onderwijzer 1ste of 2de kl. (schoolhoofd) van f 950 tot f 1100.

Voor een onderwijzer 1ste of 2de kl. (onderwijzer van bijstand) f 800.

Voor een onderwijzer

3de kl. (schoolhoofd) van f 750 tot f 900
„ „ (onderwijzer van bijstand) f 600
4de „ (schoolhoofd) van f 550 tot f 700.
„ „ (onderwijzer van bijstand) f 400.

Voor een kweekeling f 200.

Wat ten slotte het argument betreft, dat het door de Missie gegeven onderwijs minderwaardig zou zijn, dit verliest alle waarde tegenover het uit voormelde notulen blijkende getuigenis van den ter zake deskundigen schoolopziener, volgens wiens oordeel de resultaten van dat onderwijs zeer bevredigend zijn, vooral indien in aanmerking wordt genomen dat die resultaten bereikt zijn ondanks de onvoldoende subsidieering.

Voor verdere toelichting veroorlooft de ondergeteekende zich te verwijzen naar de Memorie van Toelichting en de Memorie van Antwoord van den Gouverneur.

De ondergeteekende is van oordeel dat de beslissing van den Kolonialen Raad ten deze op minder juiste gronden berust en dat er voor het Opperbestuur alle aanleiding bestaat om de regeling, zooals die door den Gouverneur in zijn aanvankelijk ontwerp was neergelegd, ter hand te nemen. Hij stelt zich dan ook voor zoodra de benoodigde fondsen, welke op rond f 14500 zijn geraamd, door den begrootingswetgever zullen zijn gevoteerd, de noodige stappen te doen om tot de door hem wenschelijk geachte regeling te geraken.

In verband daarmede ware de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913 in dien zin te wijzigen, dat tusschen de artikelen 143 en 144 wordt ingevoegd een artikel 143*bis* van de volgende omschrijving:

„Uitgaven in verband met de voorgenomen herziening van de subsidieregeling voor het bijzonder onderwijs ...... f 14 500.

Het tweede ontwerp heeft de strekking de op hoofdstuk XI der Staatsbegrooting voor hetzelfde dienstjaar onder artikel 21 uitgetrokken bijdrage aan de koloniale geldmiddelen van Curaçao met de som der hiervoren genoemde bedragen van f 110 000, f 110 000 en f 14 500 te verhoogen.

De Minister van Koloniën,

DE WAAL MALEFIJT.

Heuglijk Nieuws.

Telegrafisch werd bericht ontvangen, dat bovenstaand ontwerp suppletoire begrooting bereids door de Tweede Kamer werd goedgekeurd.

Een oprecht woord van dank aan Minister en Gouverneur wenschen wij hier bij te voegen.

Later hopen wij alles uitvoeriger mede te kunnen deelen.

Curaçaosche Dijtjes en Datjes.

Ik zit op mijn pleintje.

Veilig zou men dat „tje" weg kunnen laten, want er is daar ruimte genoeg voor 'n honderdtal in wiegstoel hobbelende corpulente menschen met lange beenen.

De ruimte is er, de stoelen met inhoud niet.

Achter mij 'n zwiepende vlaggestok.

Daarover later.

'n Boom rechts, 'n boom links.

In den een hangt 'n gong, in den ander niets.

Men zegt, dat deez' oleanders nog geplant zijn door den Eersten Bisschop van Curaçao, Mgr. Niewindt.

Of 't waar is, weet ik niet, maar oud zijn ze.

Iets weg hebben ze van 'n zeeslang met ontelbare vangarmen en zuignappen, ook doen ze mij in 'n klassieke bevlieging wel eens denken aan 't griezelig monster dat Laocoön met zijn twee jongetjes omstrengelde en doodkraakte.

Verder links, bij het wuivend, suisend, ruischend palmbosch, mijn garage.

Er in 'n nederig kitokie, precies 'n kanarie in 't hok van 'n struis.

Tweemaal heeft, daarin reeds 'n auto overnacht, uitgerust van ze'n toeterend gewiel berg op berg af.

Was, helaas slechts logé.

Links voor mij de kerk van Barber.

Meer dak dan muur.

Toch doet 't wit-gepleisterd kerkje aardig in heuvelcontours.

Werd gebouwd in 1876 door Pastoor Schoonen z.g.

Deez' onvermoeide stoere werker ligt begraven op 't eenzaam kerkhof van St. Eustatius.

God hebbe zijn ziel.

't Altaar, 'n juweel van gothiek.

Hoeveel harten zouden er al getroost, hoeveel tranen gedroogd, hoeveel gebeden verhoord zijn van onze arme kleine luyden, neergeknield in eenvoudig geloof voor dit altaar, voor een latens Deitas voor den verborgen God onzer tabernakelen.

Rechts voor mij half ingesloten vlakte met twee poorten, een zonder, een met hek.

Daar loopen koeien te grazen en ezels, juist geteld 13 koeien en 4 ezels.

Er is 'n lakenvelder bij, ik bedoel bij de koebeesten, niet bij de ezels.

Die 17 vierpooters behooren mij evenmin als de tuf-tuf-logé.

Waarom niet mijn hond aan 't achterpooten-tatouëeren gezet?

Uit pure economie.

Die wandelende botervaten (uitdrukking is van Feith) goedig van nature drommen nooit heen door nauwe poort zonder 'n paar souvenirs achter te laten.

Die heusche beleefdheid maakt mijn lapje grond, smijdig, vet, malsch, en als de planttijd weer in het land komt, dan fluks 'n tweede hek gehangen, alles met draad omprikkeld, shappie in actie, maïskorrel door grooten teen van planter onder den grond gewoeld, en na 'n paar maanden zult ge 'n model-maïsaanplant kunnen bewonderen, met kolven die ziender-oog zwellen in 't laaienden zonlicht.

En dan verbeelden zich natuurlijk die 13 koeien, die dan buiten 't prikkeldraad staan te ginnegappen, dat dat allemaal hun werk is.

Rechts over mij, achter dat maïsdorado in spe, den grooten weg; die loopt van stad tot Westpunt.

Mij dunkt de trafflek over deez weg is — behoudens onze auto's — in de laatste 100 jaren weinig veranderd.

Natuurlijk passeeren er geen slaventransporten meer met aan elkaar geklonken wanhopige Afrikaansche stakkers; die tijd is, Goddank, voorbij, en toch, nu ik op dien weg zit te turen, kost 't mij geen moeite zoo'n lugubren optocht als 'n bioscope-film mijn geest voorbij te laten trekken.

Zoo'n film vol naakte tragiek maakt me steeds korrelig.

Weg! Heb geen tijd om korrelig te zijn.

Daar sjokt 'n openkar voorbij.

'n Kleine blootebeenen jongen loopt fluitend voor de schommelende ossenkoppen.

Karreman schijnt 'n passie te hebben ze'n beesten tusschen de ribben te kietelen met langen stok.

Waarom, weet ik niet.

Weg!

Vier mannen met vier ezels tusschen de beenen.

Een er van dronken, den ruiter bedoel ik, ezel is verstandiger.

De man heeft 'n vroolijken dronk, die zich uit in sporen en bitrukken.

't Nuchtere trio vindt dit vermakelijk.

Een begint te balken, ik bedoel wederom 'n ezel, de solo zwelt tot 'n quartet.

Weg!

'n Vrouw met mand op schedeldoek stapt er van door gedecideerd-stevig met cadans in haar gang.

Rokken hoog opgebonden, kauwt op 'n twijgje.

Weg!

Hoedenwagentje van arabier met paard, dat voortdurend weigert.

Kan me, door treurige experientie, indenken dat man kookt en beest ranselt met woedend armgezwaai.

Paard, dat goed verzorgd wordt, doet beestachtig als ie weigert, en goed voor hun beesten zijn die gewiekste kooplui.

Weg!

Soeurs van Barber's school 'n luchtje aan 't happen.

Vechten met ausdauer tegen opwaaiende kapsluiers.

Pastoor's hond rent hun tegemoet met zwaaienden staart.

Beschouwen met alle attentie loof van mahonieboom.

Verdwijnen achter de kerk.

Weg!

'n Karretje met een ezel, 'n karretje met twee ezels, daartusschen bereden en belaste langooren en 'n twintigtal groote en kleine Westpunters.

Hun respectieve neuzen staan gericht p'ariba, ze gaan dus stadwaarts.

Doe hun dat eens na, niet per as maar te voet,

Om 'n uur of 4 P.M. verlaten ze Westpunt, 's avonds gaan ze rusten, dommelen, zoo mogelijk slapen onder 'n boom aan den wegkant, 's morgens beenen ze moeizaam met dikke slaapoogen de stad binnen, en 10 á 11 uur A.M. staat hun neus weer richting p'abao de eindelooze terugreis is weer aanvaard.

Reis naar Barber in kitokie valt al zoo geeuwerig lang, wat moet 't zijn nog 3 uur verder naar Westpunt te marcheeren.

En nu zijn de wegen nog puik, maar in den regentijd, als 't met stralen van den hemel saust, als de modder om je ooren spat en in je nekhaartjes kleeft, je voeten bij iederen stap zich vastzuigen in 't slik, en er geen droog plekje te vinden is om de matte natte leen 'n momentje te verpoozen, dan hebben die getrainde loopers 't hard te verantwoorden.

Is er nu niets aan te doen, omdat wekelijksch heen en weer getrek voor die loopmenschen 'n beetje minder moeilijk te maken.

'n Jan Pleizier, beter nog 'n New-Yorksche sight-seeing-auto zou wel 't doelmatigst zijn, maar zoo hoog gaan mijn aspiraties heelemaal niet.

Neen, 'n flinke *Ramada* met deuren aan den windkant, in de buurt van grooten of kleinen berg, mij dunkt dat zou 'n uitkomst, 'n zegen zijn voor onze trekkers, en kan slechts 'n schijntje van geld kosten,

Wie voelt er iets voor deez'idee?

Er tegen?

Loop dan eerst eens up and down in 'n regenbui naar Westpunt, en motiveer dan uw bezwaren, als ge nog spreken kunt. Zou gaarne weten, Mr. de Redacteur, bij welke autoriteit ik moet aankloppen voor dit Ramadavoorstel. *

Westpunters karavaan verdwenen.

Weg!

Auto zoemt voorbij.

Weg! Ja, maar eventjes 'n woordje met de heeren-chauffeurs.

Die heeren wieldraaiers toeteren, naar mijn opinie, hier in onze nauwe, draaiende, scherphoekige, glooiende gangetjes — alias groote weglang niet genoeg.

Ze snorren met 'n vaart 'n hoek om, en voor dat je er de minste ahnung van hebt, zit je met je paard bijna op de motorkast.

En als je dan 'n klepper er onder of er voor hebt, die bij 't zien van 'n kruiwagen al cabrioleert, dan kan men begrijpen, hoe zoo'n sinjeur op ze'n poot speelt, als ie in eens zoo'n briezend monster op 'm af ziet schuiven.

Dat ik verzekerd ben tegen ongelukken, is nog geen reden om.... enfin om niet te toeteren. „Is not it?"

Gevaarlijke nauwe scherpe draaibochten zijn er in mijn buurt, bij plantage Ascension, Seroe sajoe, en de uiterste grenzen van hofje St. Jozefsdal.

Heeren chauffeurs, noteer dit, please, in uw notitieboekje, en speent u daar 'n momentje van kilometervreten.

Auto weg!

Nog slechts putjesspoor zichtbaar op stoffigen weg.

Gasoline geur hangt nog in mijn neushaartjes.

* * *

„Achter mij 'n zwiepende vlaggestok.

„Daarover later".

Dat later is nu daar.

'k Had op St. Eustatius ook 'n vlaggestok.

Daarbij 'n internationaal seinboek en diverse seinvlaggen, die ik hier niet, en ook niet noodig heb.

Bewuste vlaggestok stond op 120 voet hoog klifrand aan zee, 'n ideaal plekje om seinen te wisselen met passeerende en geankerde schepen.

Had vroeger 'n ideetje mikmak over 'n futuliteit gehad met hooge oomes van 'n schip, dat nu wederom ons voor eenige uren bezocht.

Zonder raucune sein ik: Welkom!

Gracieus antwoordde men: Dank u!

Hier in casu noodig te weten, dat mijn broodjuffrouw ziek was, en ik dus reeds dagenlang 'n onverduwbare onzure deegmassa te savoureeren kreeg.

Sein dus met gelaat een en al zonneschijn:

Geen brood!

Komt tegen sein: Wij wel!

Wij wel!?!?

Mijn eerste impulse was vlagsein te hijschen waarin iets kwam van „brood" en van „stikken" en nog meer van die heilwenschen, die natuurlijk vol ongeduld verwacht werden door mannetjes met snorretjes en binocles op brug en over reeling.

Maar achtte mij te veel gentleman om op die provicatie in te gaan.

Ik streek mijn vlag en spreekwimpel, sprong te paard en 't suisde in mijn ooren onder 't rijthmisch hoefgeklepper, wij wel, wij wel!"

Toen ik thuis kwam, was dat broodschip weer ver in zee.

Dag, Mr. de Redacteur, doe me 'n pleizier, en stuur eens meer 'n Amigoe met bijblad de wereld in.

Vind u dat niet prettig?

Nu, wij wel.

Jan Paul.

6 Mei 1913.

* De Heer Districtmeester van het 4e. en 5e. district is de aangewezen persoon het ramadavoorstel bij den Gouverneur in te dienen en te verdedigen. *Redactie Amigoe*: